

Back to no future?

**Integrale aanpak jeugdbeleid
en voortijdig schoolverlaten
in De Friese Wouden**

Engbert Boneschansker

Leeuwarden, juli 2004

*Bureau voor beleidsonderzoek
en –ondersteuning*

www.bureaubeleidsonderzoek.nl

Postbus 2523

8901 AA Leeuwarden

info@bureaubeleidsonderzoek.nl

06 46213983

VOORWOORD

In dit rapport wordt verslag gedaan van een pilot Jeugdbeleid en voortijdig schoolverlaten in de regio De Friese Wouden. Net als in andere regio's baart de oplopende jeugdwerkloosheid en de problematiek van voortijdig schoolverlaters zorgen. Voor de gemeente Smallingerland en de RMC De Friese Wouden was dat aanleiding om te kijken of het beleid gericht op voortijdig schoolverlaters effectiever kan worden opgezet. Centraal daarin staat een (meer) integrale aanpak en intensievere samenwerking van alle betrokken partijen in de regio. De pilot was bedoeld om te bezien of de mogelijkheden voor een verdere integrale aanpak in de regio aanwezig zijn.

De pilot is uitgevoerd door het Bureau voor beleidsonderzoek en -ondersteuning (BBO). Onderdeel van de pilot waren interviews en twee bijeenkomsten met betrokkenen uit de regio. In deze rapportage wordt op de resultaten van de interviews en de bijeenkomsten ingegaan. De rapportage geeft bovendien een lijst met mogelijke acties – op strategisch, tactisch en operationeel niveau – die in de regio kunnen worden uitgevoerd.

De regio is nu aan zet. Ik hoop dat de pilot leidt tot een aantal concrete acties en vervolgprojecten langs de lijnen die in dit rapport zijn weergegeven. Uiteindelijk moet daarmee een doembeeld van 'no future' voor jongeren in de regio De Friese Wouden voorkómen worden. Eén van de factoren die bij kunnen dragen aan het succes van beleid gericht op voortijdig schoolverlaters – zo blijkt uit landelijke analyses – is het enthousiasme van de betrokken beleidsmedewerkers en -uitvoerders. Gemeten aan de inzet van de twee direct bij de pilot betrokken medewerkers – Karin Kooijman namens de RMC en Paulien de Jong namens de gemeente Smallingerland – zal het daaraan in elk geval niet schorten. Dank gaat naar hen uit voor de buitengewoon prettige samenwerking. Rest mij al de anderen te danken die met hun inbreng hebben bijgedragen aan de uitvoering van de pilot.

Engbert Boneschansker

INHOUD

1	INLEIDING	7
2	DOELGROEP	11
3	HET SPEELVELD EN DE SPELERS	
3.1	Inleiding	15
3.2	Het speelveld: beleid	15
3.3	De spelers	18
3.4	Routes	20
4	ANALYSE KETEN	
4.1	Inleiding	23
4.2	(Landelijke) ervaringen en gesignaleerde knelpunten	23
4.3	Inventarisatie regionale knelpunten	28
4.4	Analyse knelpunten integrale aanpak: dilemma's	30
5	HOE VERDER? VAN PILOT NAAR PLAN VAN AANPAK	
5.1	Inleiding	33
5.2	Mogelijke verbeteringen	34
5.3	Hoe verder?	38

BIJLAGEN

Bijlage I:	Verslag bijeenkomst 26 februari 2004	43
Bijlage II:	Verslag slotbijeenkomst 24 mei 2004	47
Bijlage III:	Voorgestelde verbeteringen slotbijeenkomst 24 mei 2004	51
Bijlage IV:	Stellingen slotbijeenkomst 24 mei 2004	55
Bijlage V:	Instrumenten ketenregie Taskforce jeugdwerkloosheid	57
Bijlage VI:	Informatie Waddenmodel	59

1 INLEIDING

In Nederland heeft gemiddeld ruim 15% van de 18-24-jarigen het onderwijs voortijdig verlaten.¹ Zij hebben langer dan een maand geen onderwijs gevolgd en geen startkwalificatie gehaald. Dat wil zeggen dat ze geen diploma hebben op mbo2-, havo- of vwo-niveau. De problematiek doet zich vooral voor binnen het vbo en op nog jongere leeftijd het vmbo. Het percentage voortijdig schoolverlaters in Nederland is lager dan het Europese gemiddelde, maar beduidend hoger dan in een land als bijvoorbeeld Zweden (8%). Naast de problematiek rond jongeren zonder startkwalificatie is er de afgelopen jaren een sterk oplopende jeugdwerkloosheid – landelijk een toename met 50% tussen juli 2002 en juni 2004. Verwacht mag worden dat juist de zwakkere groepen jongeren, die als het ware al op het ‘randje’ zitten, het moeilijker krijgen in een situatie waarin de vraag naar arbeid inzakt. Immers, juist in een ruime arbeidsmarkt (met een hoge werkloosheid) is de positie van jongeren zonder startkwalificatie relatief slecht: groepen die aan de ‘onderkant’ van de arbeidsmarkt zitten, blijven of raken vaker werkloos.

De toenemende jeugdwerkloosheid doet denken aan de situatie in de jaren tachtig – voor veel jongeren toen een tijd van ‘no future’. Ook nu zijn er weer berichten over jongeren zonder toekomst: ‘back to no future?’. Toen werd met een sluitende aanpak – onder meer via het Jeugd Werk Garantie plan (JWG) – geprobeerd te voorkomen dat groepen jongeren langdurig op afstand van de arbeidsmarkt zouden komen. De situatie is nu anders dan in de jaren tachtig. Niet in het minst doordat er al veel aandacht is voor een sluitende aanpak voor jongeren. De oplopende jeugdwerkloosheid maakt het effectief uitvoeren van het beleid echter extra nodig. Anders gezegd, de economische situatie maakt het terugdringen van voortijdig schoolverlaten een ‘pittiger’ doelstelling.

Het kabinet streeft ernaar om het percentage voortijdig schoolverlaters in 2010 te hebben teruggebracht naar 8%. Het kabinet heeft bovendien, onder andere in het *Plan van Aanpak Jeugdwerkloosheid*, bestrijding van de jeugdwerkloosheid als een beleidsprioriteit aangegeven.² In de visie van het kabinet moet effectief beleid voor een groot deel gerealiseerd worden door een slimme, integrale aanpak op regionaal niveau.

¹ Inspectie van het Onderwijs, De staat van het Nederlandse onderwijs, 2003.

² Plan van aanpak jeugdwerkloosheid. Een uitwerking van de hoofdlijnen notitie dd. 9 mei 2003, Den Haag, juni 2003.

Om de aanpak van jeugdwerkloosheid vorm te geven heeft het kabinet onder meer de Taskforce jeugdwerkloosheid in het leven geroepen.³

Tegelijkertijd wordt door betrokkenen ook geconstateerd dat een aanpak van voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid niet los kan worden gezien van het totale jeugdbeleid. Steeds meer wordt erkend dat het bij jeugdbeleid draait om samenhangende deelproblemen. Vooral bij schakelmomenten op de leeftijd rond het zesde, twaalfde en 16^e-18^e levensjaar (van het ene naar het andere schooltype) kunnen problemen ontstaan. Aandacht voor voortijdig schoolverlaten of voor jeugdwerkloosheid kan dus niet los worden gezien van de totale 'keten' die jongeren doorlopen. In het jeugdbeleid is steeds meer aandacht voor het 'integraal' bezien van problemen bij jongeren.⁴

In de RMC-regio De Friese Wouden is de jeugdwerkloosheid de afgelopen twee jaar nog sterker gestegen dan landelijk.⁵ Het aantal geregistreerde voortijdig schoolverlaters is verdubbeld. Bij de gemeente Smallingerland en de RMC De Friese Wouden leeft het gevoel dat een betere afstemming en integratie van beleid binnen de regio mogelijk en noodzakelijk is. De noodzaak komt voort uit aan de ene kant de snel toenemende problematiek en aan de andere kant de notie dat extra inspanningen niet kunnen voortkomen uit extra (rijks)middelen, maar uit het effectiever maken van beleid en uitvoering.

Meer samenhang in beleid en uitvoering zou de aanpak op regionaal niveau moeten verbeteren. Een aantal elementen uit het *Plan van aanpak jeugdwerkloosheid* van het kabinet en ideeën die door de Taskforce jeugdwerkloosheid naar voren zijn gebracht, zijn toepasbaar in de eigen regio. De gemeente Smallingerland en de RMC De Friese Wouden hebben daarom het initiatief genomen voor een *pilot* om te bezien of en in hoeverre tot een meer integrale, effectievere aanpak van de problematiek rond voortijdig schoolverlaten kan worden gekomen in de regio.

Pilot integrale aanpak en ketenbenadering

Versterken van de integrale aanpak houdt in dat zoveel mogelijk alle betrokken partijen actief meedoen en dat inhoudelijk de activiteiten van partijen op elkaar aansluiten. In een ketenbenadering wordt de aanpak van de verschillende partijen op elkaar afgestemd en wordt ervoor gezorgd dat er een goede overgang is in de fasen die een jeugdige doorgaat. Naast het meedoen van *alle* partijen is het versterken van de 'schakelmomenten' tussen partijen in de keten essentieel voor een effectieve aanpak. Een integrale aanpak betekent ook dat breed wordt gekeken naar verschillende terreinen die aanpalend of aanvullend zijn op het beleid gericht op voortijdig schoolverlaters. In feite raakt het beleid aan het hele jeugdbeleid.⁶

Een proces dat moet leiden tot participatie van alle betrokken actoren om te komen tot een effectieve(re) aanpak van de problematiek rond jongeren zonder startkwalificatie, moet 'van onderop' komen. Een en ander kan – per definitie – niet zonder medewerking

³ Zie voor informatie over de Taskforce jeugdwerkloosheid www.jeugdwerkloosheid.nl.

⁴ Zoals bijvoorbeeld in de Operatie Jong. Zie www.operatiejong.nl.

⁵ De regio van de RMC De Friese Wouden omvat het zuidoostelijk deel van de provincie Fryslân. Het gaat om zeven gemeenten: Smallingerland (contactgemeente), Achtkarspelen, Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf. De meeste gemeenten hebben rond de 25-30.000 inwoners; er zijn twee grotere gemeenten met ongeveer 40.000 en 50.000 inwoners (Heerenveen respectievelijk Smallingerland).

⁶ Het jeugdbeleid kan per definitie als een terrein worden gezien waar verschillende functies geïntegreerd optreden.

van de betrokken partijen. Partijen binnen de keten zijn onder meer onderwijsinstellingen, jeugdhulpverlening en jeugdzorg, welzijn, justitie en politie, CWI's, RPA, gemeenten en bedrijven.

Vragen die een rol spelen, zijn onder andere: is de doelgroep goed in beeld? Weten we voldoende van de problematiek van jongeren? Zijn de trajecten goed afgestemd op de behoefte? Weten we welke partijen en instellingen een rol hebben en wat ze kunnen bieden? Hoe werken we samen?

Een integrale aanpak kan op verschillende niveaus worden neergezet. Het kan zowel gaan om uitvoerend niveau (bijvoorbeeld: hoe organiseren we de informatie-overdracht?), op tactisch niveau (afstemming van de uitvoering bij verschillende partijen) en op strategisch (beleids)niveau (moeten we het hele jeugdbeleid beter op elkaar afstemmen? De pilot levert een concreet product op: een actielijst met verbeteringen. Die lijst kan worden gezien als een (aanzet tot een) plan van aanpak voor de regio. Met de ideeën voor verbeteringen is in beginsel het eindproduct van de pilot benoemd. In een vervolg op de pilot moeten de verbeteringen worden uitgevoerd.

Aanpak pilot

In de pilot is een aantal stappen doorlopen in de periode maart-juni 2004.

Een eerste stap was het inventariseren van knelpunten die ervaren worden in de aanpak van de doelgroep door de verschillende instellingen. Partijen (inclusief gemeente Smallerland en RMC) hebben, via een aantal interviews en een bijeenkomst met gemeentelijke beleidsmedewerkers en leerplichtambtenaren, aangegeven waar naar hun idee knelpunten zitten en waar verbeteringen nodig zijn. Ook is een korte analyse uitgevoerd van informatie, die op landelijk niveau beschikbaar is. Onderdeel van de eerste stap was ook om de aard en omvang van de problematiek van de doelgroep helder op tafel te hebben.

Een tweede stap was de analyse van de aangegeven knelpunten. Vragen daarbij waren: waar liggen de belangrijkste ervaren knelpunten? Worden de knelpunten door de (meeste) betrokken partijen gedeeld? Welke knelpunten zouden eerst of vooral aangepakt moeten worden? Wat zijn de randvoorwaarden – wat is er nodig – om eventuele knelpunten te kunnen oplossen?

De derde stap betrof het formuleren en opstellen van concrete verbeteringen, die mogelijk en gewenst zijn. Deze zijn besproken en bediscussieerd tijdens een bijeenkomst waar alle betrokken partijen uit de regio aanwezig waren. De bijeenkomst is ook gebruikt om te peilen wat het commitment en het ambitieniveau van de verschillende betrokkenen is. Wordt er gestreefd naar vooral praktische samenwerking op uitvoerend niveau of (ook) naar verdergaande inhoudelijke afstemming en organisatorische samenwerking?

In de onderstaande figuur zijn de verschillende stappen van het proces schematisch weergegeven (ingedeeld naar strategisch, tactisch en uitvoerend niveau).

Stap 1: Inventarisatie (interviews/bijeenkomst)	Stap 2: Analyse	Stap 3: Verbeteringen integrale aanpak (bijeenkomst)	
Strategisch niveau			
Peilen betrokkenheid partijen	Bepalen ambitieniveau/ reikwijdte van samenwerking	} Actielijst met verbeteringen	
Tactisch niveau			
Helderheid over rol en bijdrage van verschillende partijen	Bepalen van condities voor (versterken van) integrale aanpak		
Uitvoerend niveau			
Inventarisatie zwakke punten in keten	Analyse van (inhoudelijke) omissies in integrale aanpak van doelgroep		
Inventarisatie doelgroep	Analyse data-verzameling en data-overdracht		
	Ontwikkelen van voorstellen voor praktische verbeteringen		

Leeswijzer

In deze rapportage wordt verslag gedaan van de pilot. Onderdeel van de rapportage is een lijst met mogelijke verbeteringen, waarmee de betrokken partijen in de regio aan de slag kunnen gaan.

In hoofdstuk 2 wordt kort stil gestaan bij de ontwikkeling van jeugdwerkloosheid en het aantal voortijdig schoolverlaters in de regio.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de relevante beleidsterreinen en van de verschillende partijen (de spelers) die bij de problematiek van voortijdig schoolverlaten betrokken zijn.

In hoofdstuk 4 wordt verslag gedaan van de eigenlijke pilot. De uitkomsten van de interviews, de bijeenkomst met gemeentelijke beleidsmedewerkers en leerplichtambtenaren en de analyse van informatie die op landelijk niveau beschikbaar is, staan in dit hoofdstuk.

De lijst met mogelijke verbeteringen en de evaluatie daarvan zoals die tijdens de tweede bijeenkomst van de pilot is gehouden, staan in hoofdstuk 5. Dit laatste hoofdstuk kan worden gezien als een (aanzet tot een) plan van aanpak voor de regio.

In een aantal bijlagen is aanvullende informatie opgenomen:

- Verslag bijeenkomst 26 februari 2004
- Verslag slotbijeenkomst 24 mei 2004
- Voorgestelde verbeteringen slotbijeenkomst 24 mei 2004
- Stellingen slotbijeenkomst 24 mei 2004
- Instrumenten ketenregie Taskforce jeugdwerkloosheid
- Informatie Waddenmodel

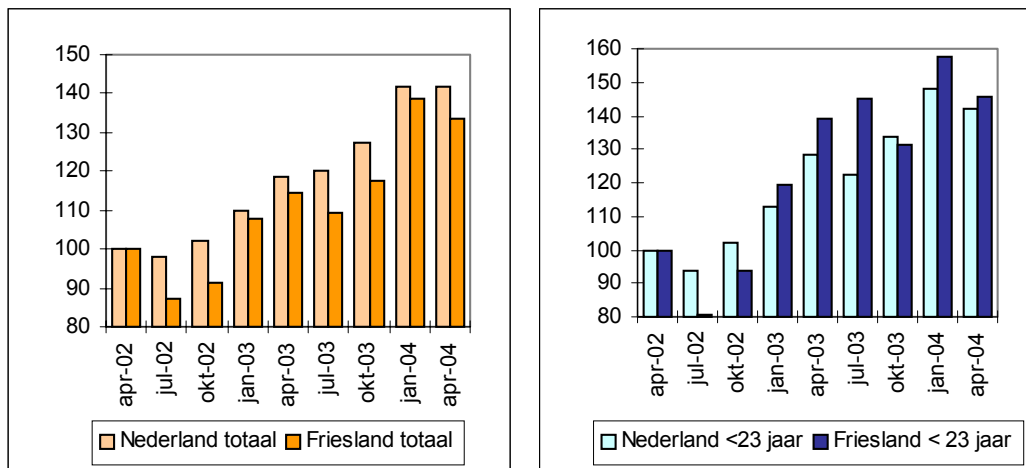
2 DOELGROEP

(Jeugd)werkloosheid

De afgelopen twee jaar is door de economische stagnatie de werkloosheid in Nederland sterk gestegen met ongeveer 40%. Ook het komende en daarop volgende jaar wordt nog een stijging van de (jeugd)werkloosheid verwacht. In Friesland is de totale werkloosheid in dezelfde periode iets minder sterk gestegen. Dit kan te maken hebben met een naïjfeffect: de conjuncturele neergang zet in Friesland iets later in dan landelijk. De spiegelzijde daarvan is dat mogelijk ook de opgang uit de recessie in Friesland wat later plaatsvindt. De jeugdwerkloosheid is in Friesland iets sterker gestegen dan landelijk.

Figuur 2.1: Ontwikkeling (Jeugd)werkloosheid Nederland en Friesland*

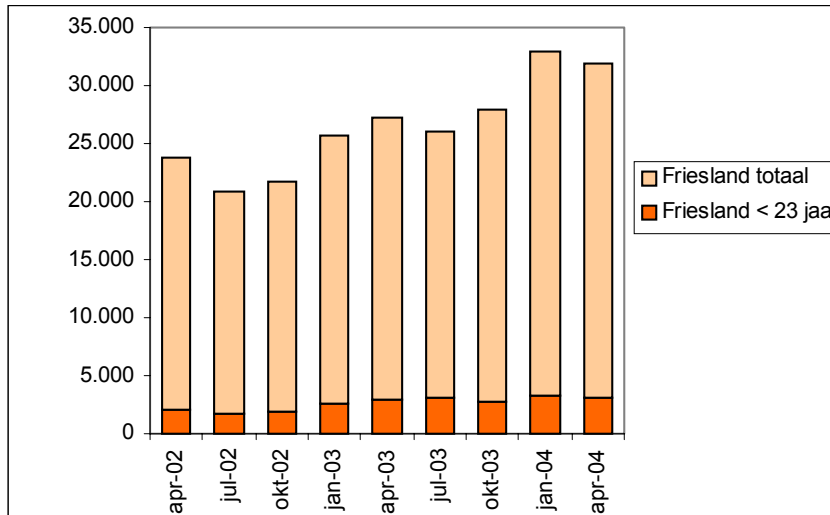

* Index: april 2002 = 100. Niet-werkende werkzoekenden

Bron: CWI

Waar in Nederland de totale werkloosheid en de jeugdwerkloosheid in ongeveer hetzelfde tempo zijn gestegen, is in Friesland de jeugdwerkloosheid juist relatief snel gestegen. De jeugdwerkloosheid vormt landelijk een stabiel aandeel van ongeveer 8% van het totale aantal werklozen. In Friesland ligt dit aandeel hoger en is de afgelopen jaren toegenomen van 9,7% (april 2002) tot 10,6% (april 2004).

Figuur 2.2: (Jeugd)werkloosheid in Friesland

* Absolute aantallen. Niet-werkende werkzoekenden.

Bron: CWI

Ook in de regio De Friese Wouden is de (jeugd)werkloosheid sterk toegenomen. De totale werkloosheid (niet-werkende werkzoekenden) was in mei 2004 ruim 11.000 personen. Als percentage van de beroepsbevolking is dat 11,3%. Dat ligt iets boven het provinciale percentage. In de gemeente Smallingerland is de werkloosheid het hoogst: bijna 14%. Ook in de gemeenten Achtkarspelen en Heerenveen is de werkloosheid relatief hoog (rond de 12% van de beroepsbevolking). In de regio woont bijna 40% van het totaal aantal werkzoekenden in Friesland, wat ongeveer evenredig is met het aandeel in de (beroeps)bevolking. De jeugdwerkloosheid is (behalve in Smallingerland) relatief iets lager dan in Friesland.

Tabel 2.1: Kernegevens (jeugd)werkloosheid RMC-regio De Friese Wouden

	Bevolking	Beroepsbevolking	Werkzame personen	Niet-werkende werkzoekenden	% beroepsbevolking*	<23 jaar
	1-1-2003	2002	1-5-2003	mei-04		mei-04
Achtkarspelen	28.102	12.363	7.680	1.536	12,4%	135
Heerenveen	42.190	17.956	17.195	2.128	11,9%	167
Ooststellingwerf	26.761	11.389	6.894	1.181	10,4%	93
Opsterland	29.000	12.407	7.912	1205	9,7%	104
Smallingerland	53.740	23.071	22.068	3.214	13,9%	292
Tytsjerksteradiel	31.696	13.452	7.859	1140	8,5%	70
Weststellingwerf	25.802	10.737	6.690	1043	9,7%	99
Totaal de Friese Wouden	237.291	101.375	76.298	11.447	11,3%	837
Friesland	639.787	277.000	219460	30.541	11,0%	2.743
<i>Aandeel</i>	<i>37%</i>	<i>37%</i>	<i>35%</i>	<i>37%</i>	-	<i>31%</i>

* Het werkloosheidspercentage is hier berekend als het aantal niet-werkende werkzoekenden volgens de CWI-registratie in mei 2004 als percentage van de CWI-schatting van de beroepsbevolking per gemeente in 2002. Omdat de beroepsbevolking redelijk stabiel is in de tijd, zal de afwijking als gevolg van het gebruiken van twee peildata niet groot zijn.

Bron: CBS, Lisa, CWI

Voortijdig schoolverlaters

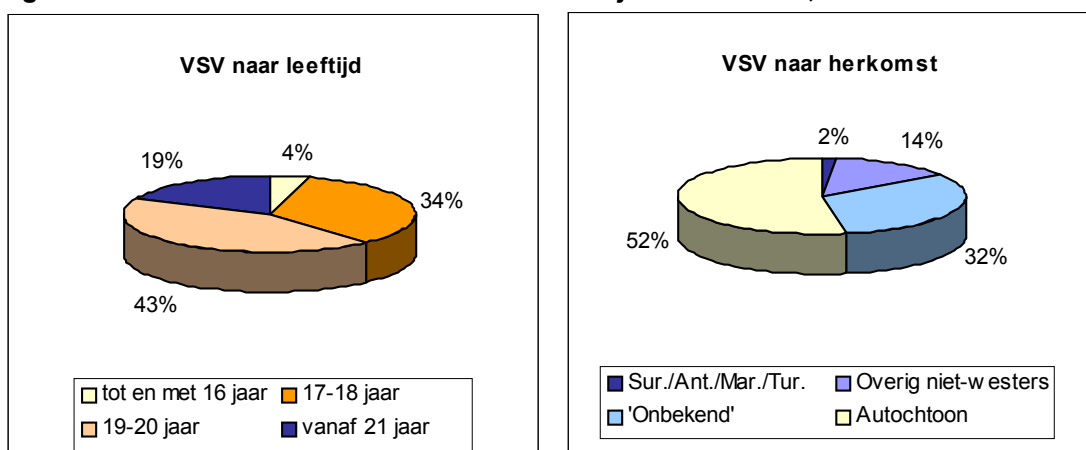
In de periode 2002/2003 waren er in de regio De Friese Wouden in totaal 775 voortijdig schoolverlaters geregistreerd.⁷ Iets minder dan helft daarvan is prioritair: voortijdig schoolverlaters die zonder diploma vbo, mavo, vmbo of minder dan 3 jaar havo/vwo het onderwijs verlaten. Het aantal voortijdig schoolverlaters is in 2002/2003 bijna het dubbele aantal als het schooljaar ervoor. Een 'trend' die ook landelijk te zien is. De stijging moet voor het grootste aan een betere melding en registratie worden toegeschreven en niet aan een daadwerkelijke stijging.⁸ In De Friese Wouden is het aantal voortijdig schoolverlaters tot en met 16 jaar juist afgenomen (van 64 naar 23). Mogelijk wijst dit erop dat het zorgsysteem in het voortgezet onderwijs effectief is.⁹ De groep ouder dan 16 jaar vormt het leeuwendeel van de voortijdig schoolverlaters. De groep 19-20-jarigen is het grootst (ruim 40%), gevolgd door de groep 17-18-jarigen (bijna 35%).

⁷ Bron: Effectrapportage RMC-functie schooljaar 2002/2003.

⁸ Sardes, Almanak voortijdig schoolverlaten 2003, Tilburg, 2003.

⁹ Effectrapportage RMC-functie schooljaar 2002/2003.

Figuur 2.3: VSV-ers De Friese Wouden naar leeftijd en herkomst, 2002/2003

Bron: RMC De Friese Wouden

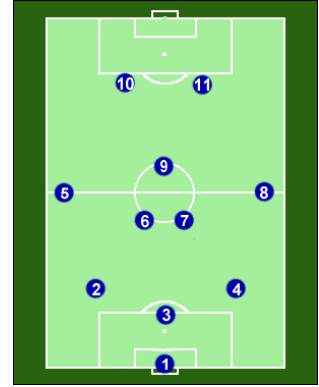
Net als het landelijke beeld zijn niet-westerse migranten sterk oververtegenwoordigd onder de voortijdig schoolverlaters.¹⁰ In de grote steden in de Randstad vormen migranten de belangrijkste groep. In absolute termen werden in De Friese Wouden in 2002/2003 honderd niet-westerse migranten onder de voortijdig schoolverlaters gemeten. Dat komt neer op 15% van het totaal. Opvallend is dat de 'traditionele' migrantengroepen – Surinamers, Antillianen, Marokkanen en Turken – slechts een klein aandeel hebben. Het gaat met name om jongeren met een herkomst uit typische vluchtelingenlanden.¹¹ De groep waarvan de herkomst als 'onbekend' wordt geregistreerd, betreft hoogstwaarschijnlijk ook nog grotendeels migranten. Als ervan zou worden uitgegaan dat minimaal de helft van de groep met 'onbekende' herkomst in feite een allochtone herkomst heeft, zou zeker ruim 30% tot de groep allochtonen behoren (zowel totaal als prioritair). Als een groter deel van 'herkomst onbekend' allochtoon zou zijn, loopt het aandeel op tot 40%-45%.

In de regio De Friese Wouden (en Friesland in het algemeen) is het totale aantal niet-westerse allochtonen onder de bevolking klein (doorgaans zo'n 4%-5% van de bevolking). Relatief gezien is de groep allochtonen onder de voortijdig schoolverlaters daardoor zeer sterk oververtegenwoordigd – de relatieve oververtegenwoordiging is zelfs sterker dan in de Randstad. Het gaat overigens in De Friese Wouden om kleine aantallen in absolute zin.

¹⁰ Migranten of allochtonen zijn personen, die zelf in het buitenland zijn geboren of van wie minstens één van de ouders in het buitenland is geboren. Niet-westerse migranten zijn migranten uit Azië (behalve Japan en Indonesië), Afrika, en Midden- en Zuid-Amerika.

¹¹ In Friesland zijn relatief veel Irakezen en personen uit andere vluchtelingenlanden zoals Afghanistan, Iran, Somalië en een aantal Afrikaanse landen. Zie E. Boneschansker, Migrantenmonitor Noord-Nederland, Leeuwarden, 2003.

3 HET SPEELVELD EN DE SPELERS

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een (beknopt) overzicht gegeven van de verschillende partijen die betrokken zijn bij de problematiek van voortijdig schoolverlaten. Eerst wordt ingegaan op de verschillende beleidsterreinen die direct of indirect gericht zijn op voortijdig schoolverlaters. Dit wordt gedaan aan de hand van beleidsnotities of wettelijke regelingen. Vervolgens komen de 'spelers' zelf aan bod: de organisaties. Ten slotte wordt vanuit het perspectief van de jongere ingegaan op de 'routes' die een jongeren kan doorlopen en de organisaties die hij of zij dan tegenkomt.

3.2 Het speelveld: beleid

Het beleid dat de doelstellingen moet realiseren betreft verschillende beleidsterreinen. De belangrijkste beleidskaders worden in hoofdzaak gevormd door:

- Plan van aanpak jeugdwerkloosheid
- BANS
- Arbeidsmarktbeleid/reïntegratiebeleid
- Leerplichtwet
- RMC-wet en onderwijswetten
- Onderwijsbeleid
- Jeugd(zorg)beleid

Plan van aanpak jeugdwerkloosheid

In het Plan van aanpak jeugdwerkloosheid van het kabinet worden twee centrale doelstellingen van het beleid genoemd:

1. De jeugdwerkloosheid wordt niet meer dan het dubbele (in % beroepsbevolking) van de totale werkloosheid.
2. Iedere werkloze jongere moet binnen een half jaar (weer) aan de slag of naar school.

De eerste doelstelling wordt gemeten als een bandbreedte, zodat feitelijk de jeugdwerkloosheid ook (iets) boven het dubbele van de totale werkloosheid mag uitkomen. Omdat de jeugdwerkloosheid eind 2003-begin 2004 al bijna twee keer zo groot was als de totale werkloosheid (11,3% tegen 5,9%), betekent de doelstelling dat in 2004

en de komende jaren de jeugdwerkloosheid niet sneller mag toenemen dan de totale werkloosheid.¹²

De tweede doelstelling betreft in feite een sluitende aanpak. Diegenen die werkloos zijn zonder startkwalificatie hebben scholing nodig. Daarmee wordt aangesloten op de zogenoemde Lissabon-doelstelling: het aantal personen zonder startkwalificatie moet in 2010 zijn gehalveerd t.o.v. 1999. Voor 2006 is het doel gesteld op een daling van 30%.

BANS

In het Bestuursakkoord-nieuwe-stijl (BANS) is door het Rijk, provincies en gemeenten afgesproken een gezamenlijke visie op het jeugdbeleid op te stellen. In de beleidsnotitie 'Jeugdbeleid in Ba(la)ns' zijn onder andere de volgende uitgangspunten voor het jeugdbeleid geformuleerd: 1) niet alleen focussen op problemen maar ook investeren in algemene voorzieningen, 2) niet wachten tot problemen ontstaan, maar inspelen op risicosituaties, 3) realiseren van een samenhangend voorzieningenaanbod.¹³ Samenhang in de jeugdketen is daarbij belangrijk. Ook moet er voor jongeren een sluitend aanbod worden gecreëerd. De uitgangspunten uit 'Jeugdbeleid in Ba(la)ns' kunnen worden gezien als de (bestuurlijke) basis voor integraal jeugdbeleid.

Arbeidsmarktbeleid/reïntegratiebeleid

Het arbeidsmarktbeleid is vorm gegeven rond de CWI's (Centra voor Werk en Inkomen). Iedereen die werkloos wordt of dreigt te worden, moet zich melden bij het CWI. Daar wordt getracht werk te vinden, en als dat niet lukt wordt een uitkering geregeld. Voor diegenen die onvoldoende opleiding of andere problemen hebben, wordt een traject uitgezet. Uiteindelijk kan de werkloze in de bijstand komen. Hij of zij komt dan in een reïntegratietraject terecht, dat gemeenten via reïntegratiebedrijven aanbieden.¹⁴

Leerplichtwet

Voor jongeren tot en met 16 jaar geldt de leerplicht. Volgens de leerplichtwet is een jongere volledig leerplichtig tot het eind van het schooljaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Bij (absoluut) verzuim staat de jongere niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling. De ouders zijn dan strafbaar. In- en afschrijving van leerlingen en verwijdering van leerlingen moeten door de school aan de gemeente worden gemeld (art. 18 Leerplichtwet). Ook zogenoemd relatief verzuim – als een leerling wel staat ingeschreven maar tijdelijk afwezig is, moet worden gemeld (artikel 21). De leerplichtambtenaar moet vervolgens contact opnemen met de ouders (en de leerling) en proberen om de leerling weer naar school te krijgen. (artikel 22).

RMC-wet

De RMC-wet regelt dat gemeenten alle voortijdig schoolverlaters tot 23 jaar registreren en ervoor zorgen dat de betreffende jongeren terugkeren in het onderwijs en alsnog een

¹² Bron: www.jeugdwerkloosheid.nl.

¹³ Jeugdbeleid in Ba(la)ns II, Kabinet, IPO en VNG, 2000.

¹⁴ Gemeenten zijn ook betrokken via het algemeen economisch beleid gericht op behouden en creëren van werkgelegenheid, maar dit is niet direct gericht op de doelgroep.

startkwalificatie halen. Onder het beleid gericht op voortijdig schoolverlaters vallen dus ook niet-leerplichtige jongeren.

Alle gemeenten zijn ingedeeld naar RMC-regio's (39 in totaal). Per RMC-regio is er een gemeente die de melding en registratie coördineert en zorg draagt voor mogelijkheden van doorverwijzing en herplaatsing in het onderwijs. Binnen RMC-regio's moeten netwerken zijn van onderwijs, leerplichtambtenaren, CWI, jeugdhulp en justitie en politie. De RMC-contactgemeenten leveren elk jaar een effectrapportage op.

Het doel van de RMC De Friese Wouden sluit aan op de centrale (landelijke) doelstellingen: iedere jongere tot 23 jaar in de regio wordt in staat gesteld en indien nodig ondersteund bij het behalen van een startkwalificatie om zodoende duurzaam uit te stromen op de arbeidsmarkt.

Onderwijsbeleid

Op onderwijsgebied zijn enkele specifieke regelingen gericht op de doelgroep. Zo zijn er leerwerktrajecten mogelijk als variant op de beroepsgerichte leerweg. Leerwerktrajecten geven de mogelijkheid om binnen de arbeidsorganisatie te leren. Vooral voor leerlingen die moeite hebben met het 'schools' leren, kan dit een oplossing bieden.

De overgang vmbo-roc (van voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs naar regionale opleidingscentra) kan soms moeilijk verlopen. Vmbo en roc moeten daarom zorgen voor een goede aansluiting. In de WEB (Wet Educatie Beroepsonderwijs) is geregeld dat in bepaalde gevallen leerlingen van het vmbo zonder diploma toch een opleiding op in beginsel mbo niveau-1 (assistenten niveau) kunnen volgen. Met de WEB zijn de onderwijsinstellingen verantwoordelijk voor de inrichting van het 'productieproces': onderwijsprogramma's, didactische aanpak, leermiddelen en leeromgeving, en intake en begeleiding.

Scholen in het voortgezet onderwijs (vo) werken met verschillende vormen van leerlingbegeleiding. Voor de doelgroep zijn met name zorgteams belangrijk, waarin naast vertegenwoordigers van de school ook vertegenwoordigers van andere instellingen (jeugdhulp, politie enz.) zitting hebben.

Het reguliere voortgezet onderwijs kent verder samenwerkingsverbanden met het speciaal voortgezet onderwijs (svo). De samenwerkingsverbanden moeten de zorg in het voortgezet onderwijs vorm geven. Het idee daarbij is dat de specifieke deskundigheid in het speciaal onderwijs ter beschikking komt van de leerlingen in het hele voortgezet onderwijs.

Ten slotte is op scholen een goed leerlingvolgsysteem belangrijk. Daarbij horen ook een goede intake en goede leerlingbegeleiding.

Op gemeentelijk niveau is er het GOA-beleid (Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden beleid). Vermindering van voortijdig schoolverlaten is een van de thema's van het GOA-beleid naast voor- en vroegschoolse educatie, beheersing van het Nederlands, vermindering van verwijzing naar het speciaal onderwijs, evenredige deelname van etnische minderheden aan het onderwijs, monitoren van lokale ontwikkelingen. Het plan is om het deel van het (rijks)budget dat nu naar gemeenten gaat voortaan rechtstreeks aan het onderwijs te geven.¹⁵ Verder hebben de gemeenten de beschikking over educatiegelden, waarmee gemeenten volwasseneneducatie inkopen voor bepaalde doelgroepen.

¹⁵ Eerder voorgestelde bezuinigingen zijn waarschijnlijk van de baan. Zie Tweede kamer, vergaderjaar 2003-2004, 27 020, nr. 39.

Jeugd(zorg)beleid

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het algemene jeugdbeleid en het welzijnsbeleid, die deels ook de doelgroep betreffen. Op provinciaal niveau is het jeugdzorgbeleid van belang. De brede jeugdzorg moet uiteindelijk op gemeentelijk niveau uitgewerkt worden. Er is een Bureau Jeugdzorg met vier vestigingen. In het kader van de jeugdzorg zijn er in Friesland op gemeentelijk niveau steunpunten 0-25 jarigen (jeugdloketten).

3.3 De spelers: overheid en instellingen

Het beleidsveld kan ingedeeld worden naar arbeid – onderwijs – welzijn/zorg. De verschillende spelers zijn steeds op één of meer van die terreinen actief. De 'driehoek' arbeid – onderwijs – welzijn/zorg kan vervolgens op drie niveaus worden beschouwd: strategisch-tactisch-uitvoerend. Integraliteit kan op alle drie niveaus plaatsvinden.

- Integraliteit op strategisch niveau houdt een gezamenlijke (integrale) visie op het beleid in. Het gaat om de vraag:
wat willen we?
- Integraliteit op tactisch niveau betekent inhoudelijke en beleidsmatige afstemming van de aanpak bij verschillende partijen. Het gaat om de vraag:
hoe organiseren we het?
- Integraliteit op uitvoerend niveau betekent vooral praktische samenwerking door uitwisseling van informatie en bijvoorbeeld het voorkómen van dubbel werk. Het gaat om de vraag:
wat gaan we doen?

In schema 3.1 zijn de spelers weergegeven.

Gemeenten spelen een belangrijke rol op alle terreinen en op alle niveaus, terwijl andere spelers vaak maar op een terrein actief zijn. Gemeenten zijn daarmee een voor de hand liggende partij om een integrale aanpak te stimuleren.

Een aantal spelers is vooral op uitvoerend (operationeel) niveau bezig. Dat betekent dat hun mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan integraliteit ook vooral op het operationele niveau ligt. Meer integraliteit op een strategisch en tactisch (beleids)niveau zal vooral van andere partijen moeten komen, die daarmee de uitvoerders kunnen aansturen.

Bedacht moet worden dat op strategisch niveau het beleid voor een groot deel is ingekaderd door rijksregelgeving. Dat geldt met name voor het onderwijs- en arbeidsmarktveld. Gemeenten en instellingen hebben daar weliswaar een grote decentrale verantwoordelijkheid, maar de hoofdlijnen worden toch in sterke mate bepaald door de rijksdoelen en de bekostigingssystematiek. Zo zijn gemeenten in de nieuwe WWB (Wet Werk en Bijstand) in belangrijke mate verantwoordelijk voor de uitvoering van de bijstand en reïntegratie, maar worden ze in de praktijk sterk gestuurd door de financiële risico's die ook bij gemeenten zijn neergelegd.

Meer strategische beleidsvrijheid en daarmee ook inhoudelijke verantwoordelijkheid ligt op het terrein van jeugd- en welzijnsbeleid (gemeenten) en jeugdzorgbeleid (provincie).

Verder is het onderscheid van belang tussen spelers die vooral regionaal of vooral lokaal actief zijn. Gemeenten zijn per definitie een lokale speler. In diverse samenwerkingsverbanden kan echter bovenlokale samenwerking worden gezocht. Ook de wettelijke verantwoordelijkheid van de RMC-contactgemeente voor regionale coördinatie en melding en registratie is een uitzondering op de lokale gerichtheid. De meeste uitvoerende instellingen – onderwijs, CWI, maatschappelijk werk, GGZ enz. – zijn vaak regionaal georiënteerd (wat betreft 'cliënten') en georganiseerd, maar ontvangen gedeeltelijk hun taakopdracht van gemeenten en dus van het lokale niveau. Hun gerichtheid regionaal-lokaal is dus in zekere zin hybride te noemen.

Schema 3.1: 'Spelers' aanpak voortijdig schoolverlaten

Veld	Organisatie	Activiteit	Regio	Lokaal	Strategie	Afstemming beleid	Uitvoering
Arbeid	Provincie	Arbeidsmarktbeleid	•		•	•	
	CWI	Arbeidsbemiddeling/reïntegratie	•			•	•
	Gemeente	Sociale Zaken: uitvoering WWB/trajecten		•		•	•
	Gemeente	Economisch beleid					
	UWV	Verstrekking van uitkeringen (WW, WAO)	•				•
	KvK	Advisering bedrijfsleven, starters	•		•	•	
	Gemeente	Economische zaken		•	•	•	
	Werkgevers	Banen, vacatures	•	•			•
	Uitzendbureaus	Banen, vacatures	•	•			•
	RPA	Overleg/afstemming beleid gemeenten, CWI, UWV, e.d.	•		•	•	
	Onderwijsinstellingen	Duale trajecten/MKB-leerbanen	•	•			•
	Gemeente	Contactgemeente RMC (uitvoering RMC-functie)	•			•	•
	RMC	Trajectbegeleiding					
	Onderwijsinstellingen	Leerwerktrajecten	•	•			•
Reïntegratiebedrijven*	Uitvoering reïntegratietrajecten	•	•			•	
Onderwijs	Gemeente	Leerplichtambtenaar		•		•	•
	Gemeente	Lokaal onderwijsbeleid/GOA-beleid/educatiegelden		•		•	•
	Onderwijsinstellingen	Opleidingen	•	•		•	•
	Onderwijsinstellingen	Leerlingenbegeleiding	•	•			•
	Onderwijsinstellingen	Zorgteams	•	•		•	•
	GCO	Steunfunctie onderwijs	•			•	•
Welzijn	Branches	O&O-fondsen	•			•	
	Gemeente	Jeugdbeleid		•	•		
	Maatschappelijke werk*	Maatschappelijke opvang	•	•			•
	Maatschappelijke werk*	Socialisatietrajecten ('lichte' trajecten)	•	•			•
	Bureau Jeugdzorg**	Jeugdzorg/jeugdloket	•	•	•		
	Provincie	Steunfunctie welzijn	•			•	
	GGZ	Opvang/complex (sociaal-)psychologische problemen	•	•		•	•
	Kuno van Dijk	(Complexe) problemen verslaving ('zware' trajecten)	•	•		•	•
	Justitie en politie	Preventie en opsporing criminaliteit	•	•		•	•
	GGD*	Algemene gezondheid	•			•	•
MEE**	Begeleiding mensen met handicap, chronisch zieken		•		•	•	
Jeugdhulp**	Jeugdhulpverlening		•			•	

* Gemeenten sturen deze instellingen en organisaties aan.

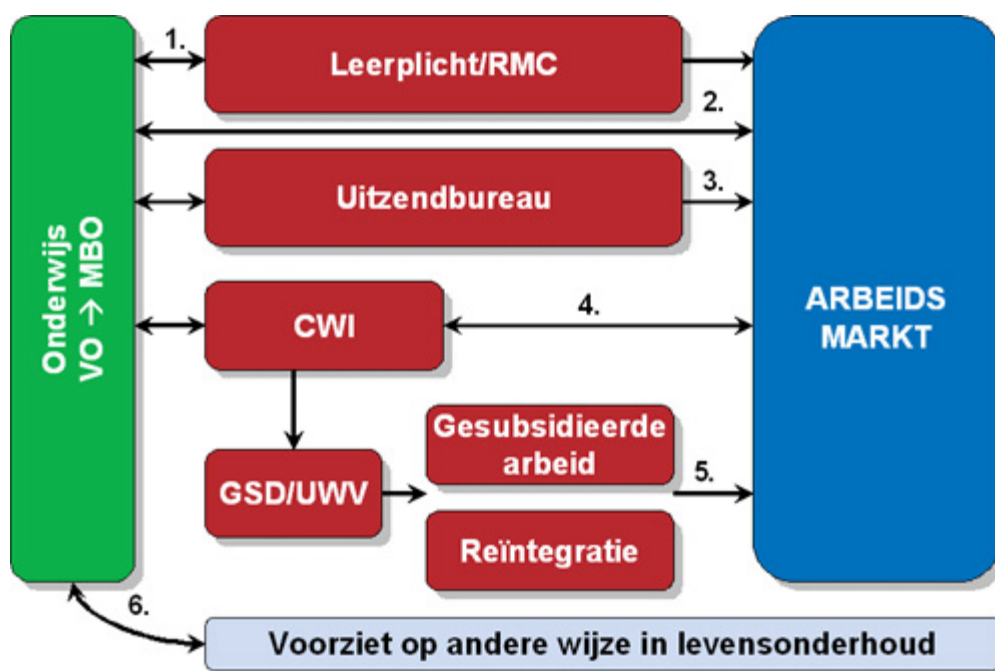
** Provincies hebben een (toekomstige) taak in de aansturing van deze instellingen/organisaties.

Op regionaal niveau heeft de contactgemeente RMC (in de RMC-regio De Friese Wouden Smallingerland) een coördinerende functie. De contact gemeente moet er, volgens de RMC-wet, voor zorgen dat er goede afspraken zijn met alle scholen, instellingen en instanties die bij de begeleiding van voortijdig schoolverlaters betrokken zijn. Ook voert de contactgemeente de coördinatie over de melding en registratie.

3.4 Routes¹⁶

In het onderstaande schema staat een aantal routes die jongeren (met of zonder startkwalificatie) kunnen doorlopen (overgenomen van de Taskforce jeugdwerkloosheid). In elke route zijn verschillende spelers in meerdere of mindere mate betrokken.

Schema 3.2: Routes van jongeren

Bron: www.handreikingjeugdwerkloosheid.nl

In route 1 bevinden zich (partieel) leerplichtige en niet leerplichtige jongeren, die dreigen uit te vallen uit school of al uitgevallen zijn. Drie spelers binnen de keten jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten hebben een belangrijke rol in deze route: de onderwijsinstellingen, de leerplichtambtenaar en de RMC met trajectbegeleider(s).

In route 2 gaat het om jongeren die zijn gestopt met school en zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt op gaan. Deze jongeren melden zich niet bij een van de organisaties in de keten omdat ze zelf een plek op de arbeidsmarkt hebben gevonden. Over de exacte omvang van deze doelgroep zijn geen gegevens bekend, maar het zal een groot deel van de voortijdig schoolverlaters zijn.

Deze groep jongeren vormt momenteel geen prioriteit in de aanpak van voortijdig schoolverlaten, echter gezien het huidige economisch klimaat verdient ook voor deze

¹⁶ Deze paragraaf is grotendeels overgenomen van de Taskforce jeugdwerkloosheid (www.handreikingjeugdwerkloosheid.nl).

groep meer aandacht. Verwacht wordt dat deze jongeren als eerste de gevolgen ervaren van een toenemende werkloosheid.

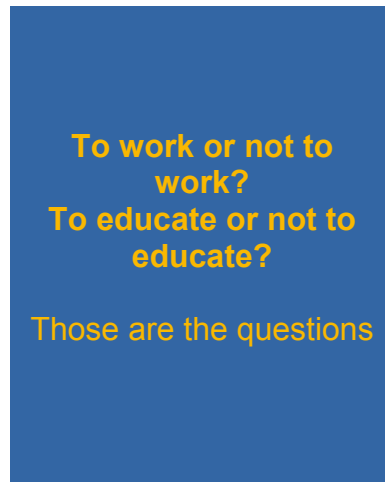
Route 3 betreft jongeren zonder startkwalificatie, die de weg vinden naar een uitzendbureau om zich te laten bemiddelen richting arbeidsmarkt. Zoals in de vorige route beschreven hebben jongeren die rechtstreeks naar de arbeidsmarkt gaan zonder startkwalificatie toch een vergroot risico op werkloosheid. Het vraagstuk hier is dus, hoe de betreffende jongeren, die zich melden en vervolgens al dan niet als uitzendkracht aan de slag gaan, kunnen worden bereikt met een aanvullend opleidingsaanbod.

Via route 4 meldt een gedeelte van de schoolverlaters, met of zonder startkwalificatie, zich bij het CWI als werkzoekende en/of voor een uitkering. Daarnaast gaat het om jongeren met of zonder startkwalificatie, die aan het werk zijn geweest maar werkloos worden en dus alsnog of opnieuw naar het CWI gaan. Het CWI voert van oudsher in samenwerking met de gemeente en de UWV zijn aandeel in de sluitende aanpak van jongeren uit. Belangrijk onderdeel van de aanpak van het CWI is samenwerking met bedrijven (en hun organisaties), uitzendbureaus en gemeenten.

In route 5 komt de niet leerplichtige jongere (indien niet fase-1) via het CWI terecht bij Sociale Dienst of UWV, die een reïntegratietraject inkoop en/of de jongere (eerst) plaatst in gesubsidieerde arbeid. Om de diagnose niet over te doen en om de jongere niet van het kastje naar de muur te sturen is het van belang dat de RMC, de Sociale dienst, CWI en de reïntegratiebedrijven van elkaar weten wie welke jongere benadert, diagnosticeert en begeleidt. Bij de aanpak van jeugdwerkloosheid gaat het vooral om gemeentelijke cliënten (Sociale Dienst).

Route 6 bevat jongeren die de school voortijdig verlaten en op andere wijze in hun levensonderhoud voorzien. Deze jongeren, die dus niet meer op school zitten, hebben geen werk en ook geen uitkering en worden door hun ouders of partner onderhouden of voorzien op een andere manier in hun levensonderhoud.

4 ANALYSE KETEN

4.1 Inleiding

in dit hoofdstuk staat de analyse centraal van de valkuilen en drempels die er zijn rond een integrale aanpak. Over integraliteit in de keten (ketenregie) is redelijk veel informatie beschikbaar uit landelijke bronnen, zoals de web site van de Taskforce Jeugdwerkloosheid en evaluaties van het beleid gericht op voortijdig schoolverlaters. Daarom wordt eerst ingegaan op relevante resultaten uit deze landelijke bronnen. Vervolgens wordt op basis van de inventarisatie die in het kader van de pilot is uitgevoerd een analyse gemaakt van de knelpunten zoals die in de regio worden benoemd en ervaren. Het hoofdstuk eindigt met een overzicht van de knelpunten die belangrijk zijn om tot een integrale aanpak in de regio te komen.

4.2 (Landelijke) ervaringen en gesignaleerde knelpunten

De bestrijding van het voortijdig schoolverlaten is al sinds het begin van de jaren negentig een onderdeel van het overheidsbeleid met hoge prioriteit. Belangrijke onderdelen waren en zijn preventie van schooluitval, uitvoering van de leerplichtwet en de RMC-functie.¹⁷ In een onderzoek van de Algemene Rekenkamer werd in 2001 geconstateerd dat met name de registratie van niet-leerplichtigen tot 23 jaar beperkt was en dat sowieso de registratie nog niet voldoende betrouwbaar was.¹⁸ Ook gaf de Rekenkamer aan dat niet alle betrokken instellingen aan de regionale netwerken deelnamen. Met name werden de arbeidsbureaus (CWI) en de jeugdhulpverlening, die voor wat betreft de indicatiestelling toen midden in de overgang naar bureaus Jeugdzorg zat, genoemd. Ten slotte werd door de Rekenkamer opgemerkt dat het bestuurlijk draagvlak op regionaal niveau soms ontbrak.

De laatste jaren is, onder andere door de invoering van de RMC-wet 2001, veel aandacht uitgegaan naar een betere registratie (en het gebruik van geautomatiseerde systemen), versterking van regionale netwerken en bestuurlijk draagvlak. Daarmee zijn knelpunten in samenhang en afstemming van het beleid niet direct opgelost; betrokken organisaties bevinden zich nog steeds in een proces van verbetering en – zo nu en dan – van vallen en opstaan.

¹⁷ De RMC-functie bestaat sinds 1994.

¹⁸ Algemene rekenkamer, Begeleiding en herplaatsing van voortijdige schoolverlaters, Den Haag, 2001.

Hierna wordt ingegaan op de ervaringen die zijn gebleken uit vier projecten of evaluaties, die voor de regio De Friese Wouden relevant kunnen zijn:

- Almanak voortijdig schoolverlaten 2003
- Operatie Jong
- Taskforce jeugdwerkloosheid
- Pilot RMC+ (Jongerenloket) Noord Groningen/Waddenmodel

Almanak voortijdig schoolverlaten 2003

In de 'Almanak voortijdig schoolverlaten 2003' wordt een stand van zaken gegeven van de (curatieve) aanpak van voortijdig schoolverlaten. In de Almanak wordt geconstateerd dat de wetgeving volgens de RMC-wet 2001 het 'regisseren en coördineren ... enigszins diffuus' stuurt.¹⁹ De RMC-functie ligt bij de contactgemeente, maar die heeft formeel weinig mogelijkheden om andere partijen aan te sturen. Dit wordt ook wel een verschuiving van klassiek-hiërarchisch naar een politiek-maatschappelijk besturingsparadigma genoemd.²⁰ Een aantal van de betrokken instellingen werkt bovendien primair volgens landelijke of bovenregionale richtlijnen (waarbij ook nog eens een onderscheid te maken is tussen SZW-, VWS- en OC&W aangestuurde organisaties). Waar voorheen gemeenten als het ware konden volstaan met formele bevoegdheden en financiële sturingsinstrumenten, moet samenwerking nu veel meer tot stand komen op basis van argumenten en betrokkenheid. Er kunnen zich daarbij verschillen voordoen in belangen of prioriteiten die partijen hebben. Veel hangt dus af van het bestuurlijk commitment en van de overtuigingskracht van direct betrokkenen vanuit de RMC. In de Almanak wordt opgemerkt dat de RMC-coördinator ook een goed 'RMC-communicator' moet zijn.

Daar komt bij dat op lokaal en regionaal niveau ook de ambitie leeft om het beleid ten aanzien van voortijdig schoolverlaten in te bedden in een groter geheel van lokaal beleid gericht op een samenhangende zorgstructuur voor alle jongeren (van 0 tot 23 jaar). Die ambitie betekent dat nog meer partijen betrokken zijn en nog meer aandacht nodig is voor coördinatie en regie.

Een sluitende aanpak betekent dat alle relevante partijen in een regio op een adequate wijze deelnemen. Belangrijke vragen zijn of voor alle betrokkenen duidelijk is welke partijen meedoen en wat elke partij te bieden heeft. Vervolgens moet ook duidelijk zijn hoe de samenwerking is georganiseerd. Daarbij komt ook de vraag aan de orde wie de regie voert.

Er lijkt zich overigens een spanning voor te doen tussen een grootschalige regionale benadering en het vereiste maatwerk op individueel niveau. De jongere is gebaat bij begeleiding die op hem of haar is toegesneden, in de vorm van een toegesneden intake, een goed gekozen traject, en een persoonlijk case management. De afstemming en coördinatie op regionaal niveau moeten – aldus de 'Almanak' – er niet toe leiden dat teveel aandacht uitgaat naar coördinerende zaken en het persoonlijke case management achter blijft. De beschikbaarheid van voldoende trajecten voor speciale doelgroepen, trajectbegeleiders in de regio is daarbij cruciaal.

Effectief beleid richting voortijdig schoolverlaten vereist een goede melding en registratie. De aanwezigheid van zorgteams en contactpersonen binnen scholen is belangrijk. In de

¹⁹ Sardes, Almanak voortijdig schoolverlaten 2003, Tilburg, 2003.

²⁰ Termen afkomstig van Berenschot.

'Almanak' wordt ook gewezen op het belang van een duidelijke uitleg over de achtergrond van de gewenste inhoud en wijze van informatielevering. Voor scholen en zorgteams moet het duidelijk zijn wanneer, waarom en hoe de melding moet plaatsvinden. Het belang van een goede registratie is onomstotelijk. Een aandachtspunt is daarbij de terugkoppeling van informatie naar de melders (bijvoorbeeld over de afhandelingstrajecten van de door hen gemelde jongere).

In de Almanak worden de belangrijkste knelpunten rond een integrale aanpak vervat in een aantal vragen (zie het schema).

Schema 4.1: Kwaliteitsaspecten en vragen aanpak voortijdig schoolverlaten

(Kwaliteits)aspect integrale aanpak	Relevante vraag
Kwaliteit melding	Zien we iedereen?
Kwaliteit registratie	Weten we voldoende?
Kwaliteit doorverwijzing en trajecten	Doen we voldoende?
Kwaliteit regie	Is duidelijk wie deelneemt? Is duidelijk wat elke partij kan aanbieden? Is duidelijk hoe kan worden samengewerkt? Wie voert regie?

Bron: Sardes, Almanak voortijdig schoolverlaten 2003, Tilburg, 2003, bewerking BBO.

Samengevat, omdat er sprake is van vele spelers en een wisselende verantwoordelijkheid per beleidsveld, is de coördinatie niet altijd eenvoudig te realiseren. Van de huidige aanpak kunnen volgens de Almanak enkele drempels worden aangegeven.

1. In de sluitende aanpak voor voortijdig schoolverlaters spelen verschillende partijen een rol, wat regie nodig maakt. De regierol van de contactgemeente past echter niet altijd bij de formele verantwoordelijkheden. De contactgemeente is niet eindverantwoordelijk maar medeverantwoordelijk in een regionaal samenspel. Niet altijd sporen de belangen of prioriteiten van alle betrokken partijen.
2. Er is in beginsel een spanning tussen een grootschalige, integrale aanpak op regionaal niveau en het vereiste maatwerk voor de betrokken jeugd. Een mogelijke kloof tussen ambities van een integrale aanpak en een concreet maatwerk op de 'werkvloer' moet overbrugbaar zijn.
3. In zekere zin kan de laatste jaren worden gesproken van een verschuiving van lokale overzichtelijkheid naar regionale complexiteit. Waar eerst op lokaal niveau kleinschalig zorg werd verleend, is er nu sprake van een sluitende aanpak op integraal niveau die de verschillende sectoren overstijgt. Complexiteit vereist meer dan vroeger een systematische aanpak en ondersteuning door goede registratie en monitoring, zonder overigens tot meer bureaucratie te leiden.
4. *Last but not least*: een goed lopende integrale aanpak vergt een persoonlijk inzet en persoonlijke verhoudingen die het beleid schragen. De regierol is vooral het regisseren van processen en het bij elkaar brengen en 'binden' van mensen.

Operatie Jong

Op landelijk niveau zijn vijf ministeries betrokken bij het beleid gericht op voortijdig schoolverlaten: SZW, OC&W, Justitie, BZK en VWS. Via de 'operatie JONG' wordt geprobeerd om tot meer samenwerking tussen de verschillende ministeries te komen, knelpunten op te lossen en meer samenhang in het jeugdbeleid te krijgen.²¹

Recent is vanuit de operatie JONG een Jeugdagenda opgesteld. De Jeugdagenda kan worden gezien als een lijst met punten waar (met urgentie) verbetering nodig is. Daarbij gaat het met nadruk ook om samenwerking teneinde problematiek van jongeren integraal en samenhangend te kunnen aanpakken.

In de jeugdagenda wordt onder meer gesteld dat tussen school en (lokale en provinciale) jeugdinstanties onduidelijkheid bestaat over de onderlinge taken en bevoegdheden. 'De zorgstructuren slagen er te vaak in niet op het juiste moment van elkaar gebruik te maken of, andersom, aan elkaar diensten te leveren.' Ketenregie is daarom belangrijk.

Ook wordt in de Jeugdagenda opgemerkt dat er een spanning is tussen het beleid 'werk boven uitkering' en 'prioriteit aan het behalen van een startkwalificatie'.²² In de jeugdagenda wordt verder gewezen op het belang van het overdragen van informatie. Vanuit privacy-overwegingen zijn regels verbonden aan het overdragen van informatie, maar volgens de Jeugdagenda komen veel belemmeringen ook voort uit slechte afspraken tussen instellingen.

Taskforce jeugdwerkloosheid

Door het kabinet is een Taskforce Jeugdwerkloosheid ingesteld. De Taskforce wil 'jongeren in conditie houden' voor de arbeidsmarkt door zoveel mogelijk jeugdbanen te (laten) realiseren en door het laten behalen van een startkwalificatie. Een tweede doel is het stimuleren van een integrale, sluitende aanpak voor schooluitval. Daarnaast ziet de Taskforce ook een taak in communicatie en voorlichting en innovatie.²³

De Taskforce geeft afzonderlijk aandacht aan ketenregie. De Taskforce constateert dat 'wettelijke taken die gericht zijn op de aanpak van voortijdig schoolverlaten en op de aanpak van jeugdwerkloosheid bij verschillende partijen zijn belegd, die beleid en uitvoering vervolgens op hun beurt weer op verschillende niveaus hebben (g)elegd. De organisaties hebben daarom een verschillende oriëntatie op het deel van de jongeren die ze benaderen.' Probleem is dat de betrokken organisaties niet onder dezelfde 'paraplu' werken.²⁴ Het gaat om een groot aantal partijen, die verschillend worden aangestuurd en via verschillende geldstromen worden bekostigd. De drijvende kracht achter samenwerking zou moeten zijn het gezamenlijke doel: verminderen van het aantal jeugdwerklozen en voortijdig schoolverlaters door een efficiëntere en effectievere aanpak. Door de Taskforce wordt er op gewezen dat afzonderlijke partijen ook

²¹ De Operatie JONG gaat over jongeren van 0 tot 23 jaar. Zie www.operatiejong.nl.

²² In de Jeugdagenda wordt getracht de kloof te overbruggen door als doelstelling 'werk met de kans op startkwalificatie boven uitkering' te kiezen.

²³ Relevante informatie van en over de Taskforce Jeugdwerkloosheid is via Internet beschikbaar: www.jeugdwerkloosheid.nl en www.handreikingjeugdwerkloosheid.nl. Op de laatste site is ook een uitgebreide beschrijving te vinden van betrokken organisaties en van routes die jongeren doorlopen.

²⁴ Kern in de keten voor jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten vormen de leerplichtambtenaar, de RMC-functie, het CWI, de Sociale dienst en het UWV. Volgens de Taskforce vormend de ketens voor inburgering, jeugdzorg en justitie belangrijke aanpalende ketens.

deelbelangen hebben die dezelfde kant opwijzen. Zo hebben roc's belang bij meer scholieren, hebben gemeenten (sociaal en financieel) belang bij minder jongeren in de bijstand en hebben werkgevers belang bij geschoold personeel.

Naast de (externe) ketenregie is er voor gemeenten ook de uitdaging om de interne regie te versterken. Binnen een gemeente is afstemming nodig tussen in ieder geval de afdelingen Onderwijs, Jeugd, Sociale Zaken en Maatschappelijke Ontwikkeling. Daarbij kan overigens ook Economische ontwikkeling worden genoemd.

RMC+ (Jongerenloket) Noord Groningen/Waddenmodel

In de provincie Groningen is een pilot 'RMC+ (Jongerenloket) Noord Groningen' uitgevoerd en geëvalueerd.²⁵ De pilot was (ook) gericht op een brede, integrale benadering bij meerdere (plattelands)gemeenten. Uitgangspunt was dat een startkwalificatie boven werk gaat en 'werk boven inkomen'.²⁶

De kern van de pilot werd onder andere gevormd door een organisatiemodel – het 'Waddenmodel'. Het Waddenmodel gaat uit van drie werkprocessen, waarbij voor elk werkproces is beschreven welke organisatie, welke activiteiten uitvoert en waar de verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen. De werkprocessen zijn:

- preventieve aanpak van risicojongeren die nog op school zitten (startpunt: school)
- sluitende aanpak jongeren zonder startkwalificatie (startpunt: aanmelding jongere bij CWI)
- sluitende aanpak jongeren met startkwalificatie maar zonder werk

Door binnen het Waddenmodel goede afspraken te maken over afstemming, gegevensuitwisseling en een centrale rol voor de leerplichtambtenaren ontstaat er feitelijk een één-loket systeem voor jongeren zonder startkwalificatie en/of zonder werk. Het gaat dan dus niet om een fysieke één-loketstructuur, maar om een 'afsprakeninfrastructuur'.

In de evaluatie van de pilot worden onder meer de volgende knelpunten genoemd. Er is een spanning tussen de eisen die de leerplicht en de RMC-wet stellen aan jongeren zonder startkwalificatie en de taak van het CWI om werkloze jongeren te begeleiden naar werk. In de praktijk van de uitvoering betekenen afspraken over indeling van jongeren in fase 1 dat ze naar werk worden toegeleid en niet naar duale trajecten (met een opleidingsdeel). In het evaluatierapport wordt opgemerkt: 'Het behoud van een arbeidsrelatie krijgt al snel voorrang als er niet direct een match kan worden gemaakt tussen arbeid en opleiding.' Ook is geconstateerd dat 'binnen de GSD de aandacht of het bewustzijn van de (gemeentelijke) verantwoordelijkheid voor (startkwalificatie voor) jongeren nog onvoldoende aanwezig is.'

In de Groningse pilot wordt ook gesteld dat terugkoppeling over jongeren die het CWI bij de RMC heeft gemeld, niet structureel plaats vindt. Bovendien zijn jongeren, die via een uitzendbureau of werkgever aan het werk zijn zonder startkwalificatie, niet in beeld. Men kan weinig met deze jongeren in de richting van (terugkeer naar) een opleiding.

Uit het Groningse voorbeeld bleek verder dat in de praktijk onderwijsinstellingen met regelmaat moeten worden herinnerd aan hun informatieverplichtingen. Het gaat dan zowel om de registratie *an sich* als om de terugkoppeling (gegevensuitwisseling). Ook is aangegeven dat voor betrokkenen vaak onduidelijk is hoe bij gegevensuitwisseling moet

²⁵ Evaluatie van de Pilot RMC+ (Jongerenloket) Noord Groningen, Cap Gemini Ernst & Young, 2003. Zie voor een vergelijkbare project Jongerenloket in Den Haag www.handreikingjeugdwerkloosheid.nl/Jongerenloket.

²⁶ Zie de bijlage Het Waddenmodel bij de genoemde evaluatie.

worden omgegaan met privacy-richtlijnen. Het gaat dan met name om achtergrondinformatie over jongeren in contacten met jeugdhulpverlening en politie.

Als een specifieke regionale factor wordt in het evaluatierapport gewezen op het probleem van grote reisafstanden en het ontbreken van (goed) vervoer in de plattelandsregio. Arbeids- en beroepspraktijkplaatsen zijn vaak in de stad Groningen. Ook wordt gewezen op het belang van samenwerking en afstemming in de plattelandssituatie, vanwege de kleine schaal van de afzonderlijke gemeenten. De regiefunctie van een 'onafhankelijke' partij – in dit geval de provincie Groningen – wordt ook gezien als een positieve factor, in ieder geval in de beginfase. Opgemerkt wordt dat de aanpak volgens het Waddenmodel in beginsel ook in andere regio's toepasbaar is, al vergt een en ander wel een (langdurig) proces.

4.3 Uitkomsten regionale inventarisatie

Bijeenkomst beleidsmedewerkers gemeenten

Op basis van de bijeenkomst met gemeentelijke beleidsmedewerkers kunnen in elk geval de volgende conclusies worden getrokken. Deze zijn gegroepeerd naar:

- (Gebrek aan) regie en visie
- Belemmeringen in de uitvoering
- Regio-specifieke knelpunten
- Kennisachterstand

Ten eerste valt op dat de meeste knelpunten worden gesignaleerd ten aanzien van 'regie'. Ook het gewicht of het belang van knelpunten op het terrein van regie is relatief groot. Regie-knelpunten hebben te maken met:

- Onvoldoende samenhang, verkokering tussen instellingen; in zekere mate ook onduidelijkheid over ieders rol en verantwoordelijkheid.
- Verschil in belangen en gebrek aan afstemming van beleid.
- Onduidelijkheid over wie de regisseur zou moeten zijn en of regie op regionale schaal mogelijk is.

Een tweede conclusie is dat het gebrek aan een gezamenlijke visie en sturingsfilosofie als knelpunt wordt gedeeld. Een heldere (politiek-bestuurlijke) visie – uitzonderingen daargelaten – wordt gemist. Het is vervolgens niet duidelijk of er een visie op regionale schaal moet komen, of dat (in eerste instantie) per gemeente (en per beleidsterrein) een visie zou moeten worden ontwikkeld.

Problemen in de uitvoerings sfeer krijgen ook nadrukkelijk de aandacht. Met name aan de beperkingen van de registratie wordt gewicht gegeven. Het beeld dat naar boven komt is dat van afzonderlijke registraties en intake-gesprekken per instelling, die niet of nauwelijks gekoppeld (kunnen) worden. Privacy overwegingen spelen daarbij een rol. Een belangrijke opmerking is dat het probleem (waarschijnlijk) niet is dat (veel) jongeren niet in beeld zijn, maar dat de aangeboden hulp eenzijdig is en niet vanuit een integrale benadering wordt geboden: het probleem is het stellen van de goede diagnose. Het (h)erkennen van meervoudige, integrale problematiek en het daarmee in registratie en intake rekening houden, is dus belangrijk.

Wat betreft uitvoering wordt ook gewaarschuwd voor dubbelwerk: er is een risico dat elke instelling haar eigen jongeren-specialist op uitvoerend niveau krijgt, die vanuit de eigen partiële benadering naar de jongere kijkt. De zorgteams op scholen zijn overigens een voorbeeld van hoe integraliteit op uitvoerend niveau wel tot stand kan komen.

In de uitvoerende sfeer worden ook enkele praktische verbeteringen genoemd, zoals het gebruik maken van de kennis en contacten van gemeentelijke bedrijfsfunctionarissen, het informeren over projecten en best practices, het helder maken van afspraken en te behalen resultaten.

In de bijeenkomst is ook aandacht gegeven aan enkele knelpunten die specifiek voor de regio gelden. Genoemd zijn onder meer het gebrek aan duurzaam werk, het gebrek aan voorzieningen op het platteland en de kleinschaligheid van de regio. Over het algemeen wordt in de regio de problematiek rond (allochtone) herkomst (kwantitatief) als gering ervaren.

Op een aantal punten wordt een gebrek aan kennis ervaren. Het gaat om gebrek aan kennis of gebrekkige beschikbaarheid van kennis over de doelgroep, over de lokale arbeidsmarkt en over opleidingen.

Interviews

De conclusies worden in grote lijnen onderschreven door de resultaten van de interviews. In de interviews, die zijn gehouden bij uitvoerende instellingen (onderwijs, CWI, maatschappelijk werk) wordt met name ook gewezen op het gebrek aan visie en regie vanuit gemeenten. Het gaat dan nadrukkelijk om visie/regie ten aanzien van beleid waarvoor gemeenten expliciet verantwoordelijk zijn en de financiële middelen beheren. Vanuit de instellingen lijkt er minder behoefte aan algemene regie, die de formele bevoegdheden van de gemeenten overstijgt. Vanuit de optiek van de min of meer autonome instellingen is dat niet verbazingwekkend, maar het roept wel de vraag op naar het draagvlak of het commitment van een werkelijk integrale aanpak. Ondanks de oproep tot meer visie van vooral gemeentelijke kant, wordt door een aantal geïnterviewden opgemerkt dat het werkelijk ontwikkelen van een gezamenlijke visie in de praktijk moeilijk te realiseren zal zijn.

Een observatie is verder dat de uitvoerende instellingen allemaal voor/vanuit andere regionale samenstellingen werken. Het is daardoor onmogelijk om een gemeentelijke samenwerkingsregio te bedenken die een optimale overlap heeft met het werkgebied van instellingen. Er wordt in dat verband ook wel naar voren gebracht dat de problematiek en de schaal per gemeente sterk uiteenlopen.

Door een aantal geïnterviewden wordt er op gewezen dat het juist op schakelmomenten nog steeds mis gaat. Soms is niet duidelijk wie wat doet, of wie verantwoordelijk is. Ook sluiten trajecten en opleidingen in de tijd niet altijd goed aan. Het risico is dat er dan een tijdje niks gebeurt met de jongere.

Goede intake wordt door de geïnterviewden belangrijk gevonden. Op scholen blijkt een goede intake vaak een goede voorspeller van latere problemen van jongeren. Bij het CWI is de intake belangrijk voor een eventuele (directe) doorverwijzing. Bij het CWI Heerenveen wil men om die reden een aparte jongerenadviseur instellen. Ook wordt de mogelijkheid gecreëerd om in de registratie direct het wel of niet hebben van een startkwalificatie op te nemen.

Ten aanzien van de registratie wordt door een aantal geïnterviewden er op gewezen dat bepaalde jongeren niet of te laat in beeld komen. Met name jongeren die van opleiding wisselen, omdat ze eigenlijk al problemen hadden op de voorgaande opleiding zouden eigenlijk eerder in beeld moeten komen. Ook dit is een risicovol schakelmoment.

Terugkoppeling van informatie vanuit de RMC gebeurt volgens een aantal geïnterviewden te weinig. Het idee wordt geopperd dat de RMC een instrument ontwikkeld voor registratie, zodat meer duidelijkheid ontstaat over de procedure rond melding en registratie en de inhoud van de informatie.

Een ander punt dat in de interviews naar voren is gekomen, is de rol van de leerplichtambtenaar. Volgens sommige geïnterviewden zou die rol meer gewicht moeten krijgen of meer activerend moeten zijn. Er wordt door sommigen een gemis aan kennis over mogelijkheden wat betreft regelgeving en subsidies gesignaleerd. Over allochtonen wordt door een aantal geïnterviewden opgemerkt dat de groep weliswaar klein is, maar dat de problematiek soms wel speciale aandacht vergt. Het risico bestaat dat door de kleine omvang de specifieke problematiek, die te maken heeft met verschillen in culturele achtergrond, onvoldoende erkend wordt.

4.4 Analyse knelpunten integrale aanpak: dilemma's

De knelpunten die in de regio worden ervaren, komen in belangrijke mate overeen met knelpunten die ook landelijk worden genoemd. Daarmee zou gesteld kunnen worden dat de organisatie en uitvoering in de regio dus in grote lijnen niet slechter (of beter) is dan elders. Het zwaartepunt van de knelpunten in de regio lijkt te liggen bij (het gebrek aan) regie.

Er kan (desondanks) een aantal punten worden genoemd, waarbij wel behoefte is aan verbetering. Voor een deel hebben die knelpunten te maken met de inherente spanning die er is in de organisatie van het beleid gericht op voortijdig schoolverlaten. Die spanning heeft te maken met de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en kunnen worden omschreven als dilemma's. Die dilemma's vormen in zekere zin de agenda voor de discussie over hoe verder te gaan richting een meer integrale aanpak.

Dilemma 1: Werk boven uitkering of startkwalificatie boven werk?

Er is een duidelijke spanning tussen de uitgangspunten 'werk boven uitkering' en 'startkwalificatie boven werk'. Die spanning is inherent aan de taakverdeling die vanuit het rijksbeleid is gekozen. Vanuit de eigen (landelijke) taakopdracht zit het CWI dichterbij het eerste uitgangspunt. Ook de gemeentelijke sociale dienst heeft, zeker met de financiële verantwoordelijkheid die sinds de invoering van de WWB geldt, een primair belang bij werk boven uitkering. De RMC werkt per definitie meer vanuit het tweede uitgangspunt. Welzijns- en onderwijsinstellingen zitten ook meer op socialisatie en duale trajecten vóór een (volledige) gerichtheid op werk.²⁷

Dilemma 2: Meer complexiteit, meer behoefte aan regie, maar geen instrumenten voor sturing.

²⁷ In extremum geredeneerd stelt het ene uitgangspunt dat jongeren ook zonder startkwalificatie een succesvolle maatschappelijke carrière kunnen opbouwen. Enigszins gechargeerd, stelt het andere uitgangspunt dat sociale en psychologische problemen en onderwijsachterstand lang doorwerken en opgelost moeten worden, omdat anders geen duurzame aansluiting op de arbeidsmarkt te realiseren is.

Duidelijk is dat de organisatie van beleid en uitvoering rond voortijdig schoolverlaten complex is. Er zijn veel spelers die een rol spelen. De aanpak vindt bovendien op regionale schaal plaats, en niet langer in een relatief eenvoudige, lokale context. Bij de regie-vraag wordt door betrokkenen veelal gewezen naar de gemeenten. Een probleem daarbij is dat voor een aantal uitvoerende instellingen en op bepaalde beleidsterreinen de gemeente sturend is, maar bij andere instellingen of op andere gebieden niet. Zo opereren het CWI en in belangrijke mate ook roc's op een andere schaal dan de gemeentelijke. De gemeentelijke bevoegdheid en sturingsmogelijkheden zijn dus op zijn best partieel. Daar komt bij dat de regionale schaal betekent dat regievoering van gemeenten ook nog eens in gezamenlijkheid moet plaatsvinden, wat de vraag oproept of regie op een boven- of intergemeentelijk niveau moet plaatsvinden.

Gemeenten hebben wel invloed op het product van het maatschappelijk werk via de bekostiging en subsidiecontracten.²⁸ Reïntegratiebeleid en de aansturing van reïntegratiebedrijven is ook een gemeentelijke aangelegenheid (alhoewel binnen landelijke, financiële kaders). Buiten deze sturingsinstrumenten op het gebied van reïntegratie, educatie en maatschappelijk werk, dient samenwerking en regie voor het grootste deel dus door overtuiging en communicatie plaats te vinden. Bestuurlijke of beheersmatige instrumenten bestaan nauwelijks. De coördinerende functie van de contactgemeente binnen de RMC-regio geeft ook geen extra instrumenten om te sturen. Veel hangt af van het commitment en de bereidheid van betrokken partijen om binnen de regio 'mee te doen'.

Dilemma 3: Integraliteit op regionaal niveau versus verkokering op lokaal niveau

Een 'bijkomend' dilemma is dat binnen gemeenten er verschillen zijn in belangen en instrumenten tussen verschillende afdelingen, zoals onderwijs, sociale zaken (reïntegratie), welzijn en economische zaken. Het lijkt een moeilijke opgave om op regionale schaal bruggen te slaan tussen verschillende beleidsterreinen, als binnen gemeenten integraliteit beperkt is.

Dilemma 4: Gegevensverzameling, melding en registratie betekenen nog niet een effectief gebruik van keteninformatie

Er is veel aandacht voor gegevensverzameling. Door alle betrokkenen wordt een goede intake van jongeren als belangrijk gezien. Er zijn heldere afspraken over melding en het aanleveren van gegevens over voortijdig schoolverlaters. Er is een geautomatiseerd registratiesysteem op RMC-niveau. Desondanks komen waarschijnlijk niet alle risicojongeren in beeld, met name diegenen die al problemen hebben, maar door overstap naar vervolgonderwijs niet gemeld worden en jongeren die zonder startkwalificatie aan het werk gaan.

Regiospecifieke knelpunten

Naast deze dilemma's die zowel in de regio als landelijk herkend kunnen worden, is er een aantal knelpunten te noemen, die specifiek voor de (plattelands)regio zijn.

- Ten eerste kunnen de grotere (reis)afstanden en de dunheid van voorzieningen worden genoemd. Lang niet in alle gemeenten zijn voorzieningen dichtbij

²⁸ Het zelfde geldt bijvoorbeeld voor de GGD.

voorhanden. Het idee is dat jongeren hierdoor eerder afhaken bij onderwijs of trajecten. Hoe groot dit probleem is, is overigens niet bekend.

- Ten tweede lijkt het aanbod van werk minder duurzaam. De regio kent een traditionele sectorstructuur en een ijle economie met relatief veel nadruk op laaggeschoold productiewerk. (Leer)banen zijn in de regio minder dan gemiddeld voorhanden in branches met een vooruitzicht op verdere scholing en ontwikkeling.
- Ten derde geldt voor de regio dat het aantal migranten onder de voortijdig schoolverlaters relatief zeer groot is (30%-45%); in absolute termen gaat het in 2002-2003 om minstens 350 voortijdig schoolverlaters (zowel totaal als prioritair). Relatief gezien is de groep migranten onder de voortijdig schoolverlaters sterk oververtegenwoordigd: onder de totale bevolking vormen niet-westerse migranten in de regio een groep van 4%-5%.
- Ten slotte verdient aandacht dat de nadruk op het behalen van een startkwalificatie voor jongeren gezien moet worden tegen de achtergrond van een algemene onderwijsachterstand van Friese kinderen en jongeren op het Nederlandse gemiddelde.

5 HOE VERDER: VAN PILOT NAAR PLAN VAN AANPAK?

5.1 Inleiding

Het doel van de pilot is om gezamenlijk met betrokkenen in de beleidsketen te bezien of een betere onderlinge aansluiting en een effectievere aanpak van de problematiek rond voortijdig schoolverlaten mogelijk zijn. Kern van pilot is een integrale aanpak in de hele keten rond voortijdig schoolverlaten.

De pilot is uitgevoerd in drie stappen. Ten eerste is geïventariseerd wat de (ervaren) knelpunten bij verschillende partijen zijn. Daarbij was het belangrijk om inzicht te krijgen in de rol van de verschillende partijen en de bijdrage die ze kunnen hebben aan een meer integrale aanpak. Ten tweede zijn de knelpunten geanalyseerd en is een eerste 'groslijst' gemaakt van mogelijke verbeteringen. De pilot levert op die manier een concreet product: een actielijst met verbeteringen (stap drie).

Afhankelijk van het ambitieniveau van de betrokken organisaties kan een en ander uitmonden in een regionaal Plan van aanpak voor integraal beleid gericht op de doelgroep. In zo'n Plan van aanpak kunnen werkafspraken worden opgenomen en een tijdspad met doelstellingen. Met een regionaal Plan van Aanpak – of een lijst met mogelijke verbeteringen – wordt ook aangehaakt aan het Plan van aanpak jeugdwerkloosheid van het kabinet. In een vervolg op de pilot moeten de verbeteringen uitgevoerd worden.

In dit hoofdstuk worden, op basis van de analyse in voorgaande hoofdstukken en de uitkomsten van de slotbijeenkomst van de pilot, een aantal mogelijke concrete verbeteringen aangegeven. Er wordt een onderscheid gemaakt in verbeteringen op strategisch, tactisch en operationaal niveau. Het gaat daarbij om drie centrale vragen:

- Wat willen we?
- Hoe organiseren we het?
- Wat gaan we doen?

Bij de mogelijke verbeteringen staat steeds (in cursief) de uitkomst van de slotbijeenkomst vermeld. De verbeteringen en stellingen en de scores daarop tijdens de slotbijeenkomst zijn in de bijlagen opgenomen.

5.2 Mogelijke verbeteringen

Wat willen we?

(Integraliteit op strategisch niveau)

Zowel landelijk als in de regio kan worden geconstateerd dat de belangen of prioriteiten van betrokken partijen niet altijd samenvallen. Met name de spanning tussen de uitgangspunten 'werk boven uitkering' en 'startkwalificatie boven werk' leiden tot verschillende belangen/prioriteiten bij partijen.

Voor een integrale aanpak in de regio is overeenstemming over het centrale doel en de belangrijkste prioriteiten noodzakelijk. Het centrale doel zou daartoe op een hoger (meer abstract) niveau kunnen worden geformuleerd, waarbinnen zowel werk als startkwalificatie vallen. Het naast werk benadrukken van het belang van onderwijs en startkwalificatie zou gezien de onderwijsachterstanden juist in de Friese regio een gezamenlijk doel kunnen zijn. Vervolgens is het aan de betrokken partijen om vanuit de eigen optiek – en vanuit een eigen deelbelang – commitment aan het gezamenlijk doel te geven met onderlinge afspraken over afstemming en samenwerking. Duidelijk moet zijn wat ieders (deel)bijdrage aan de totale doelstelling is.

Een en ander kan in een beknopt regionaal Plan van Aanpak worden neergelegd. Dat hoeft geen 'zwaar' bestuurlijk convenant te zijn. Eerder moet worden gedacht aan een beknopt document met een heldere doelstelling, waaraan een lijst met acties en afspraken en van betrokken partijen is toegevoegd.

Een gemeenschappelijke, integrale visie ontbreekt nu nog in de regio. Dat wil niet zeggen dat er geen visie is, maar het beleid is in zekere mate verkokerd. Op wat langere termijn is het wel zinvol om het beleid in te bedden in een bredere visie op jeugdbeleid op gemeentelijk niveau. Daarbij kunnen (met name de kleinere) gemeenten gebruik maken van voorbeelden die er bij een aantal gemeenten al zijn.

Doel: wat willen we?

Knelpunt	Verbetering	Actie
Spanning tussen de uitgangspunten 'werk boven uitkering' en 'startkwalificatie boven werk'.	<i>Formuleren van gezamenlijke doelstelling en deelbijdragen van elke partij.</i>	Opstellen van een (beknopt) regionaal Plan van Aanpak.
Ontbreken visie op samenhang preventie en aanpak werkloosheid/voortijdig schoolverlaten.	<i>Problematiek van voortijdig schoolverlaten plaatsen binnen bredere, preventieve en curatieve, aanpak jeugdbeleid.</i>	Aanhaken gemeentelijke visie op voorbeelden van andere gemeenten.

Tijdens de slotbijeenkomst van de pilot werd door de aanwezigen van alle voorgestelde acties de actie 'Opstellen van (beknopt) regionaal Plan van Aanpak' verreweg het meest gesteund. Voor deze actie bestaat dus van alle voorgestelde verbeteringen relatief veel draagvlak. Bij de stelling over het hebben van een

'startkwalificatie' onderschreef een overgrote meerderheid van de aanwezigen het belang van een startkwalificatie. Daarin ligt een overeenstemming besloten over een gezamenlijke doel.

De tweede actie op strategisch niveau – een gezamenlijke, meer integrale visie ontwikkelen – werd ook behoorlijk gesteund. Er waren in dat verband veel voorstanders van de stelling 'Een integrale aanpak staat of valt met een duidelijke visie op jeugdbeleid in het algemeen'. Integraliteit op strategisch wordt dus belangrijk gevonden.

Bij deze verbeteringen past de kanttekening dat acties concreet en praktisch snel uitvoerbaar moeten zijn. Tijdens de bijeenkomst waren er nog meer voorstanders van de stelling 'investeren in goede uitvoering en niet in (nog meer) beleidsvisies'.

Hoe organiseren we het? (Integraliteit op tactisch niveau)

Op tactisch niveau gaat regie om de inhoudelijke afstemming van beleid. (Praktische zaken komen hierna aan de orde bij integraliteit op uitvoerend niveau.) Alle betrokkenen wijzen op een gebrek aan regie. Het gaat dan om regie van de keten, dus van de stappen die jongeren van opleiding tot en met arbeidsmarkt zetten. Regie moet gericht zijn op het versterken van de aanpak in de keten. Dat betekent dat regie te maken heeft met zaken als verbeteringen op schakelmomenten en afstemming van beleid en uitvoering. Ketenregie betekent ook het duidelijk krijgen welke partijen onderdeel van de keten zijn en wat ze concreet (voor elkaar) te bieden hebben.

Bij integraliteit op tactisch niveau komt een aantal zaken aan de orde:

- Rol van ketenregisseur op regionaal niveau
- Regie binnen gemeenten
- Verbreding: betrekken werkgevers
- Beleidsagenda: allochtonen

Rol van ketenregisseur op regionaal niveau

Gezien de huidige diffuse verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden is inhoudelijke afstemming van beleid lastig te realiseren. De vraag kan gesteld worden of een eventuele centrale regierol ook buiten de formele verantwoordelijkheid/bevoegdheden gestalte kan krijgen. Scherp gesteld: zijn partijen bereid om hun verantwoordelijkheden/bevoegdheden te beperken ten faveure van een sterkere regierol van één van de betrokkenen.

Startpunt kan zijn om eerst een aantal 'regiemodellen' uit te werken. Basis daarvoor kan een nadere scan van literatuur en praktijkervaringen zijn. Bij de regiemodellen is een afzonderlijke vraag welke specifieke regionale kenmerken een rol spelen. De kleinschaligheid van gemeenten dwingt wellicht tot een groter regionaal (of provinciaal) verband. Bezien zou kunnen worden hoe in andere plattelandsregio's hiermee wordt omgegaan en of er praktisch gemakkelijk kan worden aangesloten op bestaande verbanden.²⁹

²⁹ Een voorbeeld dichtbij huis is het Waddenmodel in de provincie Groningen. Zie de bijlagen.

Regie binnen gemeenten

Geconstateerd is dat binnen gemeenten verkoking een bottleneck is. Tussen afdelingen reïntegratie (sociale zaken), welzijn, onderwijs en economische zaken lijkt weinig contact te bestaan over een onderwerp als uitval zonder startkwalificatie. Het beleid gericht op jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten is echter wel typisch 'sectoroverschrijdend'. Overigens zullen gemeenten onderling verschillen wat betreft de mate van integraliteit van verschillende afdelingen. Per gemeente zou kunnen worden bezien in hoeverre verdere afstemming en coördinatie tussen afdelingen plaats kan vinden.

Verbreding: betrekken werkgevers

Geconstateerd is dat er vaak onvoldoende leerbanen of werkervaringsplaatsen zijn. Specifiek voor de regio is ook gewezen op het gebrek aan duurzame banen. Integraliteit vraagt om meer afstemming en contact met werkgevers, branche-organisaties, werkgeversorganisaties, bedrijfscontactfunctionarissen (gemeenten), vacatureteams (CWI), en afdelingen Economische zaken van gemeenten. Werkgevers zien niet altijd het directe belang van scholingstrajecten, die alleen op de langere termijn 'rendement' opleveren. Voor de jongeren is een baan met opleidingsmogelijkheden op de langere termijn wel van belang.³⁰ Branche-organisaties beschikken in dit verband vaak juist over de middelen (uit O&O-fondsen) die kunnen worden ingezet voor vormen van duale trajecten.

Beleidsagenda: allochtonen

Opvallend is dat allochtone voortijdig schoolverlaters en allochtone jeugdwerklozen door veel betrokkenen niet als een specifiek probleem worden gezien. Dit terwijl het aandeel allochtonen jongeren onder de voortijdig schoolverlaters en allochtonen in de werkloosheid ook in de regio De Friese Wouden relatief zeer hoog is. De problematiek is vaak geconcentreerd in bepaalde opleidingen. Dit roept de vraag op of een specifieke aanpak van deze groepen nodig is. In elk geval zou kunnen worden bezien of er behoefte is aan meer specifieke kennis en informatie over de betrokken allochtone groepen.

Tijdens de bijeenkomst 'scoorden' met name de maatregelen rond het nemen van regie en het verbreden van het netwerk/informatie-uitwisseling richting werkgevers hoog. Daarachter ligt blijkbaar het idee dat op dit moment een echte regisseur gemist wordt, respectievelijk dat het gebrek aan duurzame (leer)banen als een relatief belangrijk probleem wordt ervaren.

Er was volgens de scores op de stellingen een grote meerderheid voor meer afstemming van beleid, in plaats van dat elke organisatie vooral zijn 'eigen zaken' zou regelen. Ook was een meerderheid er voor dat de RMC-functie de plaats is voor deze beleidsinhoudelijke rol van regisseur. De stelling dat de provincie de regierol op zich moet nemen, kreeg nauwelijks steun.

Opvallend is dat, ondanks de (op de slotbijeenkomst gepresenteerde) kwantitatieve gegevens over de zeer sterke oververtegenwoordiging van migranten in de groep voortijdig schoolverlaters dit thema en de aangedragen oplossing (het meer toegankelijk maken van informatie en achtergronden over deze groep) nauwelijks gekozen werd.

³⁰ Waar werkgevers veelal voorkeur laten blijken voor direct inzetbare arbeidskrachten voor eenvoudige werktaken, hebben de jongeren op de langere termijn baat bij het opbouwen van een goede startkwalificatie.

Integraliteit op tactisch niveau

Knelpunt	Verbetering	Actie
Wie heeft/neemt regie?	<i>Er moet een partij zijn die zichtbaar en met gezag (en bevoegdheden) de regietaak voert.</i>	Afspraken tussen alle betrokkenen.
Vormgeving regie is onduidelijk.	<i>Ontwikkelen van regiemodellen. Antwoord op vraag: hoe organiseer je de samenwerking?</i>	
Verkokering binnen gemeenten.	<i>Meer informatie-uitwisseling en afstemming van beleid.</i>	Binnen gemeenten komen tot structuur voor overleg/informatie-uitwisseling.
Onvoldoende duurzame (leer)banen.	<i>Verbreding netwerk richting economische 'kant', met name werkgevers.</i>	Contacten leggen Structuur opzetten voor informatie-uitwisseling.
Oververtegenwoordiging migranten.	<i>Kennis- en informatie-uitwisseling over achtergronden en instrumenten.</i>	Toegankelijk maken informatie over achtergronden en instrumenten.

Wat gaan we doen?

(Integraliteit op uitvoerend niveau)

Bij integraliteit op uitvoerend niveau gaat het om praktische samenwerking door uitwisseling van informatie en het voorkómen van dubbel werk. Geconstateerd kan worden dat er nog weinig samenhang in de registratie zit. De rol van de RMC is niet altijd overal bekend, elke instelling heeft zijn eigen intake en wijze van registratie, en de overdracht van gegevens op schakelmomenten loopt niet altijd soepel. Er is behoefte aan meer monitoring, volgsystemen en terugkoppeling van informatie over jongeren, en de overdracht van informatie, met andere woorden: meer gebruik van de informatie die met de gegevensverzameling gegenereerd wordt.

De behoefte aan meer informatie kan ook worden vertaald in informatie over *best practices*. Dit kan zowel landelijke informatie betreffen, als informatie van de betrokken instellingen. Ook informatie over de doelgroep, over betrokken instellingen (namen, contactpersonen) en over uitvoerders, projecten en initiatieven zou via nieuwsbrieven of een web site tot stand kunnen worden gebracht.

Er lijkt behoefte aan meer duidelijkheid over rollen en aanbod. Een mogelijkheid is om bij de RMC-functie meer verantwoordelijkheid te leggen voor het coördineren en bijeenbrengen van instellingen en mensen. De RMC/de RMC-coördinator vormt dan duidelijker de 'spin in het web' als coördinator van informatie. Bezien moet worden wat de mogelijkheden daarvoor zijn.

De volgende verbeteringen zijn mogelijk.

Integraliteit op uitvoerend niveau

Knelpunt	Verbetering	Actie
Monitoring jongeren/overdracht gegevens.	<i>Doorlopende monitoring en beschikbaarheid 'meta-informatie'.</i>	Nadere afspraken over overdracht dossiers en verdere verbetering van overdracht.
Beperkte toegankelijkheid kennis jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten.	<i>Informatie toegankelijk maken.</i>	Informatie uitwisselen via nieuwsbrief en web site.
Informatie over wie, wat doet is niet altijd bekend.	<i>Overzicht organisaties en contactpersonen jeugdwerkloosheid en voortijdig schoolverlaten (wie, wat, waar).</i>	'Smoelenboek' jeugdbeleid en voortijdig schoolverlaten.
Jongeren moeten te vaak intake doen.	<i>Afstemmen inhoud intake en overdracht gegevens.</i>	Afspraken over inhoud intake en overdracht.
'Eigen' beleid organisaties t.a.v. jongerencontacten.	<i>Afstemming trajectbegeleiding en jeugdfunctionarissen.</i>	Afspraken onderlinge informatie-uitwisseling.

Tijdens de slotbijeenkomst kreeg met name de eerste actie – monitoring en afspraken over overdracht van dossiers – veel 'stemmen'. Kennelijk wordt in de monitoring van jongeren en overdracht van gegevens een duidelijke knelpunt ervaren, waar oplossingen voor moeten komen. De overige voorgestelde actie scoorden relatief laag. Dat neemt niet weg dat bij de stelling over het belang van aandacht voor goede uitvoering, duidelijk werd aangegeven dat investeren in goede uitvoering in het algemeen belangrijk is.

5.3 Hoe verder?

De pilot heeft informatie opgeleverd over de situatie ten aanzien van de integrale ketenaanpak in de regio De Friese Wouden. Daarnaast is een aantal landelijke informatiebronnen aangegeven, waarvan bovendien is bekeken welke 'lessen' van belang kunnen zijn voor de regio. Ten slotte is een concrete lijst van mogelijke verbeteringen opgesteld, die met betrokkenen uit de regio is bediscussieerd en 'gewogen'.

De vraag die aan de orde is, is hoe nu verder moet worden gegaan op het pad richting een (meer) integrale aanpak. Concreet: welke vervolgstappen kunnen worden gezet? Hierna volgt een beknopte aanzet voor enkele vervolgstappen.

Vooraf kan worden geconstateerd dat de pilot een aantal uitgangspunten heeft opgeleverd waarop verder acties gebaseerd kunnen worden. Anders gezegd, een aantal

(mogelijke) drempels voor een meer integrale aanpak lijken al geslecht te zijn. Zo levert de pilot een grote mate van overeenstemming onder betrokkenen op over het uitgangspunt van startkwalificatie boven werk. Dat betekent dat er een hoge mate van gezamenlijkheid is wat betreft het (primaire) doel. Ook heeft de pilot opgeleverd dat op bestuurlijk niveau (in concreto het portefeuillehoudersoverleg van de meest betrokken wethouders) er sprake is van een grote mate van overeenstemming (commitment) over het belang van de voorgestelde aanpak en acties. Ten slotte geeft de pilot duidelijke aanwijzingen voor een gemeenschappelijk 'gevoel' dat het tijd is voor concrete acties.

Gezien het belang dat in de regio wordt gehecht aan het opstellen van een gezamenlijk Plan van Aanpak, is een logische, eerste vervolgstap om een regionaal Plan van Aanpak op te stellen. Dat zou een beknopt document moeten zijn, waarin de regionale doelen en (mogelijke) acties staan vermeld. Van belang is dat betrokken organisaties zich concreet committeren aan de doelen en aan bepaalde acties. Het Plan van Aanpak kan ook worden gezien als een lijst met afspraken tussen betrokkenen. Het Waddenmodel kan daarbij een voorbeeld zijn – het Plan van Aanpak zou het 'Woudenmodel' kunnen worden genoemd.³¹

Zowel de regionale inventarisatie als landelijke bronnen geven een uitgebreid overzicht van instrumenten om tot een meer integrale en effectieve aanpak te komen. Voor de regio De Friese Wouden is in deze rapportage een concrete lijst van mogelijke acties en verbeteringen opgesteld. Landelijk is er bijvoorbeeld een lijst van instrumenten van de Taskforce jeugdwerkloosheid.³² Een vervolgstap is om de lijst met acties te concretiseren en met de belangrijkste en meest gewenste een begin te maken. Concreet is het denkbaar om bijvoorbeeld drie tot vijf acties te kiezen, waarmee concreet gestart gaat worden.

Om zoveel mogelijk gebruik te maken van het aanwezige commitment in de regio, is het raadzaam om de concrete uitwerking van acties vorm te geven binnen een projectstructuur. Voorkomen moet worden dat acties op het 'bordje' van een of slechts enkele betrokkenen komen te liggen of terechtkomen in langdurige interne werkprocessen. Denkbaar is om per actie een projectteam (of werkgroep) op te stellen waarin enkele betrokken organisaties zitting hebben. De vertegenwoordigers in de projectteams zijn verantwoordelijk voor de concrete opzet en uitvoering van de betreffende actie; zij vormen de trekkers van het project. De feitelijke organisatie van de acties blijft op die manier kleinschalig en flexibel, wat snelle en effectieve uitvoering ten goede kan komen. De regio is nu aan zet ...

³¹ Zie de bijlagen.

³² Zie de bijlagen.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: VERSLAG BIJEENKOMST 26 FEBRUARI 2004

Aanwezigen: beleidsmedewerkers onderwijs/leerplichtambtenaren gemeenten de Friese Wouden

(Vet = knelpunten waar relatief (zeer) veel belang aan wordt gehecht.)

Regie (samenhang, afstemming)

- **We weten niet wie wat doet. Verantwoordelijkheden zijn niet duidelijk. Voorbeeld: er zijn medewerkers binnen gemeenten die niet weten wat de RMC is en doet.**
- **Er is onvoldoende kennis/coördinatie/communicatie/samenwerking van en tussen instellingen, voorzieningen en uitvoerders**
- Belangrijk is dat je een goede regie hebt en duidelijk is welke rol elke instelling of voorziening heeft. Als je dat hebt, ben je al een heel eind op weg. Dit zou gemeentelijk of regionaal moeten. De regiefunctie kan ook aan het centraal aanmeldingspunt (RMC) worden gekoppeld.
- Regie van het traject moet liggen bij gemeente als opdrachtgever van andere instellingen. Regie betekent: bewaken van samenhang.
- Verschillende partijen hebben verschillende belangen. Daar zit het eigenlijke knelpunt. Bijvoorbeeld: het CWI wil alleen maar arbeidsbemiddeling doen, en verder niet. GGZ denkt onvoldoende na over mogelijkheden van arbeid en onderwijs. Je zou kunnen beginnen door aan elke partij in elk geval te vragen om de 'driepoot' zorg-onderwijs-arbeid bij een case te betrekken. Financiering (regelgeving) kan knelpunt zijn voor samenwerking.
- Onvoldoende kennis/coördinatie/communicatie/samenwerking van en tussen instellingen, voorzieningen en uitvoerders. Er zijn veel vissen die in dezelfde vijver vissen.
- Het provinciale beeld van de provinciale jeugdzorgstructuur (vanuit loketten) past niet op zorgstructuur binnen onderwijs.
- Sociale Zaken en Onderwijs van gemeenten zouden tot een (gezamenlijk) Plan van Aanpak moeten komen.
- Er is onvoldoende afstemming van beleid: met name tussen provincie en lokale overheid
- Regie betreft de gemeente als opdrachtgever naar andere instellingen
- Regie en visie is belangrijk. Maar begin op lokaal niveau binnen een gemeente. Samenwerken tussen gemeenten o.b.v. een gezamenlijke visie volgt daar dan wel uit (als visies tenminste overeenstemmen) of wordt afgedwongen omdat je samen moet optrekken tegen een grote regionale partij.
- Maak een toegankelijk overzicht van welke organisatie, met wie zich op welke manier bezig houdt met beleidsthema.
- Regelgeving op landelijk niveau belemmert samenwerking.
- Als er betere regie/gezamenlijk visie komt dan wordt de uitvoering ook integraler.
- Afstemmingsprobleem is vooral duidelijk bij zorg; arbeid en onderwijs integreren wel steeds meer.
- Bij regie kan het gaan om een abstract niveau maar gaat het ook om afstemming van case management en samenwerking van instellingen.

- Als er behoefte is aan regie, wie moet dat dan op zich nemen en in welke regio (gebiedsafbakening)? Dat blijft onduidelijk.
- Hebben we de keten voldoende in beeld? Weten we wat elke partij doet/te bieden heeft?
- Problematiek ligt vooral in aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt
- Onvoldoende samenhang: centraal aanmeldingspunt is daar de goede oplossing voor. Vraag is of RMC (ook) een rol heeft in regie.

Visie

- **Er is een gebrek aan een gezamenlijke visie en sturingsfilosofie**
- Gezamenlijke visie en sturingsfilosofie zijn nodig binnen alle organisaties en ook binnen de gemeenten zelf.
- Uiteindelijk hebben de ouders de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kind.
- De grootste knelpunten zitten op strategisch niveau. Er is behoefte aan een gezamenlijke (onderwijs, welzijn, SoZa) visie en sturingsfilosofie op lokaal niveau!
- Het ontbreken van een gezamenlijke visie is het probleem.

Regio

- Er is een gebrek aan duurzame uitstroom/duurzaam werk in deze regio ('alleen maar werk in de sloperij').
- De kleinschaligheid van de regio kan soms een probleem zijn, omdat de jongere 'bekend' is en daardoor moeilijk te plaatsen.
- Samenwerken in de regio is goed, maar de vraag is op welk niveau. De kleinschaligheid van gemeenten is een argument voor regie op regionaal niveau.
- Voorzieningenaanbod op (echte) platteland is heel dun.
- Allochtonen spelen (kwantitatief) nauwelijks een rol.

Kennis

- Aandacht voor/kennis over specifieke doelgroepen is te beperkt.
- Gebrek aan kennis over lokale arbeidsmarkt.
- Kennis: welke opleidingen zijn er in relatie tot arbeidsmarkt?
- Voorbeeld van onvoldoende wederzijdse kennis: medewerker van SoZa weet niet wat het begrip startkwalificatie is.
- Er is gebrek aan kennis over de lokale arbeidsmarkt.

Uitvoering

- **Een probleem is de gebrekkige registratie van problematiek: weten we wel voldoende (met name van meervoudige/complex problematiek); afstemmen van gegevens is belangrijk**
- Het probleem is niet zozeer dat jongeren niet geholpen worden, maar dat ze de verkeerde of eenzijdige hulp krijgen. Voorbeeld: iemand met psychische problemen kan best ook onderwijs/arbeid doen, maar dat gebeurt vaak niet.

- Taakafstemming is nodig tussen consultant van SoZa en RMC trajectbegeleiding. Trajectbegeleider RMC en case manager gemeente doen soms hetzelfde. Gebrek aan afstemming.
- Is er een rol denkbaar voor bedrijvencontactfunctionarissen van gemeenten?
- Specialisatie: zou er een jongerenwerker per dienst SoZa moeten zijn?
- Te weinig bindende afspraken over resultaten en prestaties.
- Gebrekkige registratie van problematiek is probleem. Regels omtrent privacy bemoeilijken overdracht en inzage. Vooral bij schakelmoment 18+ speelt dit.
- Informeer elkaar over best practices (hoe klein ook).
- Richting werkgevers/bedrijven kan een jongere soms in een traject op basis van een arbeidscontract zitten, terwijl een ander op een traject met een gesubsidieerde plaats zit. De werkgevers hebben natuurlijk liever de laatste.
- Voorbeeld: er wordt een afspraak gemaakt in de stuurgroep/portefeuillehoudersoverleg. De afspraak komt aan de orde in het overleg lokaal onderwijsbeleid. Op uitvoerend (werkvloer) niveau is het vervolgens soms een succes, maar soms ook gebeurt er niks met de afspraak. Gebrek aan tijd en menskracht spelen daarbij een rol.
- Hoeveel jongeren glippen door het niet of zijn niet goed in beeld?

BIJLAGE II: VERSLAG SLOTBIJEEENKOMST 24 MEI 2004

Inleiding Engbert Boneschanker (BBO)

Er kwamen vijf punten naar voren betrekking hebbend op het probleem jongerenwerkloosheid.

- Oplopende werkloosheid in de regio
- Velen hebben geen startkwalificaties
- Oververtegenwoordiging van allochtonen
- Onderwijs achterstand
- Slechte economie

Inleiding Kit Kegelaar

Het tweede seminar werd gegeven door dhr. Kegelaar, Accountmanager Taskforce jeugdwerkloosheid Groningen/Friesland/Drenthe. De Taskforce bestaat uit een projectdirecteur, twee projectleiders en acht accountmanagers. Het is een organisatie die zich ten doel stelt jeugdwerkloosheid tegen te gaan. Er zijn vier punten waar de Taskforce meewerkt.

1. **Jongeren actief bezig laten zijn met studie en werk. Vroegtijdige singlering van uitval onder jongeren is van essentieel belang**
2. **Sluitende aanpak**
3. **Voorlichting**
4. **Innovatie**

Er wordt naar gestreefd 40.000 jeugdbanen te creëren. Daarnaast wordt gepoogd om in een slecht lopende economie toch mensen op te leiden.

De werkwijze is bij Taskforce onder meer als volgt:

1. Commitmentsessies (jongeren moeten zich zelf verantwoordelijk voelen en betrokken raken om te gaan werken)
2. Regionale actie dagen

Forum Discussie

Na de pauze werd er een forumdiscussie gehouden naar aanleiding van de uitkomsten van de stemming over een vijftal stellingen. Daarna werd er een discussie gestart over duaal leren.

Het forum bestond uit vijf leden plus een discussie leider:

Willem Haarsma	Gespreksleider/hoofd Samenlevingszaken gemeente Smallingerland
Smallingerland	
Marijke de Vries	Hoofd sociale zaken, gemeente Smallingerland
Sieds Rienks	Vestigingsdirecteur CWI Heerenveen
Dries Posthumus	Directeur Maatschappelijk werk Fryslân
Sandra Pot	MKB Noord
Engbert Boneschanker	Bureau voor beleidsonderzoek en -ondersteuning

In het eerste deel van de discussie werden de uitslagen van stemmingen over de stellingen besproken.

Bij stelling 1 werd de opmerking geplaatst dat organisaties zich veel te veel met de jongeren bemoeien. Jongeren moeten zelf zaken ontdekken. Als ze er zelf achterkomen dat een opleiding belangrijk is, zijn ze veel meer gemotiveerd.

Bij stelling 3 werd de opmerking geplaatst dat er veel te veel overleg is tussen de verschillende gemeenten: er moeten centraal beslissingen worden genomen. Uit het publiek kwam de opmerking dat de ouders hierop meer invloed hierop zouden moeten uitoefenen.

In het publiek was één persoon tegen stelling 5. Hij vond dat visie en strategie juist essentieel waren voor een goed beleid.

Nadat de stellingen de revue gepasseerd waren, kwam een discussie op gang over duale opleidingstrajecten voor jongeren. De volgende opmerkingen werden gemaakt vanuit het forum:

- Bedrijfsscholen komen weer terug op de arbeidsmarkt.
- Startkwalificaties belangrijker dan werk, zonder papiertje ben je nergens.

Vanuit het publiek werd opgemerkt dat opleidingstrajecten voor laaggeschoolden in de dienstverlening in het Westen van Nederland al veel meer in ontwikkeling zijn. Dit kan een goed alternatief zijn voor capabele ongeschoolde jongeren. Voor jongeren met verstoord, geestelijk of lichamelijk vermogen moet er ook een plan komen.

Andere opmerkingen tijdens de discussie:

- Wie kan leren, moet leren.
- In China ligt de motivatie om te werken veel hoger dan hier in Nederland. Ook Nederlandse ouders moeten meer worden betrokken bij het motiveren van hun kinderen.
- De arbeidsvraag moet worden gekoppeld aan het onderwijs. Als er veel vraag in de bouw is, moeten er meer bouwopleidingen komen. De regionale opleidingsinstituten moeten zich hierop richten in de toekomst.
- Doel van de werkgever is het dienen van de eigen organisatie.
- De overheid is ook een werkgever.
- Overheid heeft als doel belangen behartigen, geen gesubsidieerde arbeid.
- De Gemeente heeft een zorgplicht.
- Het is opvallend dat werkloosheid veelvuldig voorkomt in dezelfde families, Als opa en papa werkloos zijn, bestaat er een grote kans dat het nageslacht dit ook wordt.
- Er moet in deze groep werklozen worden geïnvesteerd.
- Duaal Onderwijs (Werken & leren tegelijk) is een deel van het probleem oplossen. Dit moet grondig worden aangepakt vooral in de lagere klassen van de bevolking. Ook zal er in het primaire onderwijs al moeten gekeken wat eventuele probleemgevallen zouden kunnen zijn. Ook is goede registratie en samenwerking belangrijk.
- Leerbanen van het project 'ondernemer centraal'. Hierbij moet de werknemer zich schikken aan de wensen van de werkgever. Ook is de vraag naar werknemers met minimaal mbo-2 en hoger onderwijs groter dan de vraag naar laaggeschoolde werkkrachten.
- Een oplossing is dat hoger opgeleiden hun ongeschoolde arbeid laten doen door mensen die ongeschoold zijn en/of in fase 2, 3 of 4 zitten.

- Bedrijven moeten zich meer bewust worden van de mogelijkheden van HRM.

Lijnen en conclusies

Volgens wethouder I.C. Pultrum (voorzitter Stuurgroep RMC De Friese Wouden) is er sprake van een grote jongerenwerkloosheid in de regio De Friese Wouden. Zaken met betrekking tot werkloosheid keren terug; de overheidsinvloeden zijn afgenomen. De overheid zou meer tijd en geld moeten investeren in deze doelgroep. Er moet ook meer samenwerking komen tussen de verschillende overheden.

PROBLEEM

- De werkloosheid onder jongeren
- Veel jongeren vallen tussen wal en schip, alleen in de regio Friese Wouden al 750.

OORZAAK

- Verschil in belangen van gemeenten en werkgevers
- Gebrek aan visie
- Bezuinigingen op onderwijs achterstand
- Verdwijnen van Langman gelden

OPLOSSINGEN

- De mentaliteit in de regio is: 'We hebben ons zelf uit het veen getrokken' Dus moet dat nu ook weer gebeuren.
- Gemeenten moeten in staat zijn om dit bestuurlijk aan te pakken. Wethouders moeten samen plannen gaan maken.
- Praktische aanpak: DOEN

BIJLAGE III: VOORGESTELDE VERBETERINGEN SLOTBIJEEENKOMST 24 MEI 2004

Tijdens de bijeenkomst kon elke deelnemer in totaal vier stickers aangeven welk(e) knelpunt/verbetering/actie het meest van belang wordt gevonden. In de rechter kolom staan de scores (met tussen haakjes de rangorde).

Doel (wat willen we?)

Knelpunt	Verbetering	Actie	Mee eens
Spanning tussen de uitgangspunten 'werk boven uitkering' en 'startkwalificatie boven werk'	<i>Formuleren van gezamenlijke doelstelling en deelbijdragen van elke partij</i>	Opstellen (beknopt) regionaal Plan van Aanpak	21,5 (1)
Ontbreken visie op samenhang preventie en aanpak werkloosheid/voortijdig schoolverlaten	<i>Problematiek van voortijdig schoolverlaten plaatsen binnen bredere, preventieve en curatieve, aanpak jeugdbeleid</i>	Aanhaken gemeentelijke visie op voorbeelden van andere gemeenten,	9,5 (5)

Afstemming beleid (hoe organiseren we het?)

Knelpunt	Verbetering	Actie	Mee eens
Wie heeft/neemt regie?	Er moet een partij zijn die zichtbaar en met gezag (en bevoegdheden) de regietaak voert.	Afspraken tussen alle betrokkenen.	14 (4)
Vormgeving regie is onduidelijk	Ontwikkelen van regiemodellen. Antwoord op vraag: hoe organiseer je de samenwerking?		9 (6)
Verkokering binnen gemeenten	Meer informatie-uitwisseling en afstemming van beleid	Binnen gemeenten komen tot structuur voor overleg/informatie-uitwisseling	2 (11)
Onvoldoende duurzame (leer)banen	Verbreding netwerk richting economische 'kant', met name werkgevers	Contacten leggen Structuur opzetten voor informatie-uitwisseling.	18 (3)
Oververtegenwoordiging allochtonen	Kennis- en informatie-uitwisseling over achtergronden en instrumenten	Toegankelijk maken informatie over achtergronden en instrumenten.	3 (9/10)

Uitvoering (wat gaan we doen?)

Knelpunt	Verbetering	Actie	Mee eens
Monitoring jongeren/overdracht gegevens	<i>Doorlopende monitoring en beschikbaarheid 'meta-informatie'.</i>	Nadere afspraken over overdracht dossiers en verdere verbetering van overdracht.	19 (2)
Bepaalde toegankelijkheid kennis jeugdwerkloosheid en vsv	<i>Informatie toegankelijk maken</i>	Informatie uitwisselen via nieuwsbrief en web site.	- (12)
Informatie over wie, wat is niet altijd bekend	<i>Overzicht organisaties en contactpersonen jeugdwerkloosheid en vsv (wie, wat, waar)</i>	'Smoelenboek' jeugdbeleid en voortijdig schoolverlaten.	5 (8)
Jongeren moeten te vaak intake doen	<i>Afstemmen inhoud intake en overdracht gegevens</i>	Afspraken over inhoud intake en overdracht	7 (7)
'Eigen' beleid organisaties t.a.v. jongerencontacten	<i>Afstemming trajectbegeleiding en jeugdfunctionarissen</i>	Afspraken onderlinge informatie-uitwisseling	3 (9/10)

BIJLAGE IV: STELLINGEN SLOTBIJEEENKOMST 24 MEI 2004

Tijdens de slotbijeenkomst konden deelnemers hun 'stem' geven aan stellingen. Iedere deelnemer kon vier 'stemmen' voor en vier 'stemmen' tegen plakken.

Stelling 1: Werk en startkwalificatie TEGEN 24 / VOOR 6

De doelstelling om in 2006 t.o.v. 1999 30% minder schoolverlaters zonder startkwalificatie te hebben, gaat voorbij aan het feit dat jongeren ook zonder startkwalificatie een succesvolle maatschappelijke carrière kunnen opbouwen.

Stelling 2: Afstemming beleid TEGEN 1 / VOOR 20

Niet altijd sporen de belangen of prioriteiten van betrokken partijen. Echte effectieve samenwerking in de regio kan echter alleen indien de RMC in de regio een veel sterkere *beleidsinhoudelijke* rol heeft. De afzonderlijke gemeenten en instellingen moeten daarvoor een deel van hun beleidsverantwoordelijkheid afstaan.

Stelling 3: Schaalniveau TEGEN 32 / VOOR 2

De provincie moet een veel sterkere rol krijgen; regie moet op provinciaal niveau.

Stelling 4: Samenwerking en visie TEGEN 34 / VOOR 2

In de lappendeken van regionale samenwerkingsverbanden verschillen de schaalniveaus waarop gemeenten en instellingen verantwoordelijkheid hebben teveel om tot goede afstemming te komen. Als iedere partij op zijn eigen schaalniveau zorgt dat zijn eigen 'zaakjes' goed voor elkaar zijn, is de som der delen ook goed.

Stelling 5: Uitvoering TEGEN 1 / VOOR 35

Het kernprobleem bij het beleid ligt op het vlak van effectieve uitvoering en afstemming van de uitvoering. Er moet worden geïnvesteerd in goede uitvoering en niet in (nog meer) beleidsvisies en beleidsstrategie.

Stelling 6: Integrale aanpak TEGEN 1 / VOOR 28

Een integrale aanpak vereist van management en bestuurders een creatieve en sector en gemeentegrens overstijgende visie.

Stelling 7: Visie jeugdbeleid TEGEN 3 / VOOR 24

Een integrale aanpak staat of valt met een duidelijke visie op jeugdbeleid in het algemeen.

BIJLAGE V: INSTRUMENTEN KETENREGIE TASKFORCE JEUGDWERKLOOSHEID

De Taskforce jeugdwerkloosheid geeft een indeling van instrumenten die kunnen worden ingezet voor ketenregie (zie www.jeugdwerkloosheid.nl).

- Beleidsinstrumenten
 - Brede visie-ontwikkeling
 - Strategische plannen
 - Prestatie-indicatoren, resultaatafspraken
 - Effectrapportage
- Juridische instrumenten
 - Contracten
 - Convenanten
 - Aanbestedingen
- Financiële instrumenten/bedrijfsvoeringsinstrumenten
 - Subsidies
 - Voortgangsrapportages/monitoring
 - Prestatiefinanciering
- Communicatieve instrumenten
 - Voorlichting
 - Ketenoverleg
 - Interactiviteit

Lang niet altijd duidelijke hiërarchische relaties waarbinnen dwingende instrumenten (vooral juridisch en financieel) kunnen worden opgelegd. Dus vooral communicatieve en beleidsinstrumenten.

Concrete verbeterpunten (checklist)

Per route (zie hoofdstuk 4).

- Route 1: Onderwijsleerplicht/RMC-arbeidsmarkt
 - Tijdige, juiste en volledige melding door scholen aan Ipa/RMC
 - Up to date registratie Ipa/RMC
 - Afstemming Ipa/RMC met CWI/Sociale zaken
 - Samenwerking/Afstemming RMC en CWI/Sociale zaken wie welke jongere benadert
- Route 2: Onderwijs-arbeidsmarkt
 - Informatie geven aan werkgevers om opleidingsniveau van werknemers te upgraden
 - Informatie geven aan/benaderen van werknemers (zonder startkwalificatie) om opleidingsniveau te upgraden
 - Vraag van werkgevers/werknemers en aanbod van opleidingen duidelijk in beeld en bij elkaar gebracht
- Route 3: Onderwijs-uitzendbureaus-arbeidsmarkt
 - Afspraken met uitzendbureaus over jongeren zonder startkwalificatie
- Route 4: Onderwijs-CWI-arbeidsmarkt

- Afspraken tussen gemeente en CWI over bijdrage van het CWI bij bestrijding jeugdwerkloosheid
- Samenwerking/Afspraken met RMC/CWI wie welke jongere benadert
- Route 5: CWI-GSD/UWV-Reïntegratie/gesubsidieerde arbeid-arbeidsmarkt
 - Gemeenten en UWV bepalen contractueel; op welke doelgroepen en resultaten reïntegratiebedrijven zich moeten richten
 - Samenwerking tussen sociale dienst en UWV over zo snel mogelijk oppakken van jongeren, maar ook bijvoorbeeld over inzet van flankerende middelen (denk aan schuldsanering)
 - Actief relatiebeheer naar en samenwerking met bedrijven
 - Inzet WWB voor effectieve, gerichte financiële prikkels voor bedrijven
 - Afspraken CWI en uitzendbureaus over benutting werkgeverscontacten
- Route 6: Onderwijs-(voorziet op andere wijze in levensonderhoud)
 - Koppeling registratie en informatie uitwisseling/samenwerking met partijen van zorg en justitie
 - Actieve benadering van jongeren die in eerste instantie door geen enkele organisatie worden opgepakt

Binnen gemeenten

- Bestuurlijke coördinatie
 - Overleg met collega wethouders
 - Samenwerkingsafspraken met collega wethouders
 - Coördinerende bevoegdheden
 - Integrale portefeuille
- Ambtelijke coördinatie
 - Coördinerende afdeling
 - Model van regiegroep
 - Model van programmamanager met coördinerende bevoegdheden

BIJLAGE VI: INFORMATIE WADDENMODEL

(overgenomen uit: Evaluatie van de Pilot RMC+ (Jongerenloket) Noord Groningen, Cap Gemini Ernst & Young, 2003)

1. Inleiding

Doelstelling van sluitende aanpak jongeren is het voorkomen dat jongeren in de leeftijdscategorie van jonger dan 18 jaar en van 18 tot en met 22 jaar zonder startkwalificatie (afgeronde beroepsopleiding) starten op de arbeidsmarkt en/of werkloos zijn. Op basis van deze doelstelling is het ontwerp 'Sluitende aanpak jongeren Noord Groningen' ontwikkeld met de volgende hoofdlijnen en uitgangspunten:

- 1) Startkwalificatie gaat boven werk;
- 2) Werk gaat boven inkomen;
- 3) Leerplichtambtenaar is verantwoordelijk voor sluitende aanpak van jongeren naar startkwalificatie (werkproces - procedure - regie - monitoring);
- 4) Sociale Dienst is verantwoordelijk voor sluitende aanpak naar werk (werkproces - procedure - regie - monitoring);
- 5) RMC heeft een ondersteunende functie met:
 - a) Reguliere RMC taken
 - b) Specialisme van traject-toeleiding van zowel 16 en 17 jarigen als de groep 18 t/m 22 jaar;
- 6) CWI draagt zorg voor de toeleiding van jongeren zonder startkwalificatie naar de Leerplichtambtenaar (via RMC).
- 7) In afstemming tussen leerplichtambtenaar, als coördinator van het traject, de CWIconsulent en eventueel de GSD consulent of RMC- trajectbegeleider als ondersteuning/uitvoerder van de trajecttoeleiding, wordt het trajectplan naar startkwalificatie bepaald.
- 8) CWI is verantwoordelijk voor de bemiddeling van fase1- jongeren met startkwalificatie gedurende maximaal 6 maanden.
- 9) GSD is verantwoordelijk voor het traject(plan) van fase 2, 3, 4 - jongeren met startkwalificatie.

In de uitvoering van sluitende aanpak zijn de volgende werkprocessen te onderscheiden:

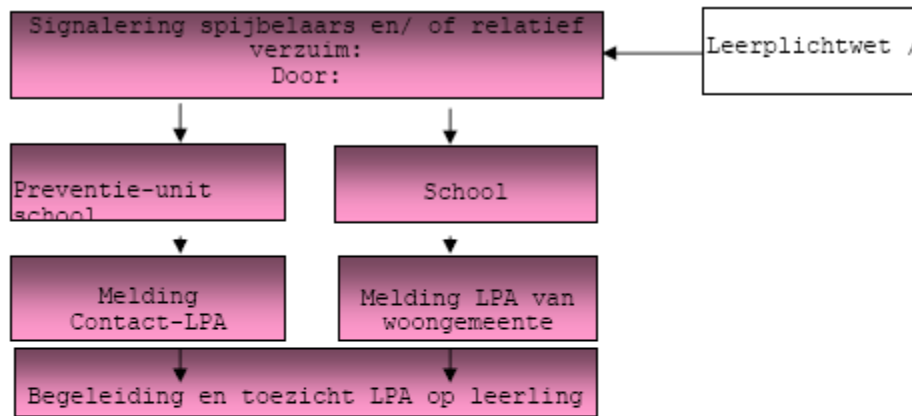
- 1) Preventieve aanpak van risicojongeren die nog op school zitten, maar groot risico lopen om voortijdig schoolverlater te worden.
- 2) Werkproces van sluitende aanpak jongeren die nog geen startkwalificatie hebben.
- 3) Werkproces van sluitende aanpak jongeren die wel over een startkwalificatie beschikken, maar zonder werk zijn.

De werkprocessen zijn door middel van een stroomschema beschreven. In logische volgorde wordt beschreven welke organisatie, welke activiteiten uitvoert. In toelichting op het werkproces wordt de afbakening van verantwoordelijkheden en bevoegdheden (beslismomenten) beschreven. De monitoring van het werkproces wordt met een stippellijn weergegeven. Daarnaast wordt per werkproces aangegeven welke problemen zich op dit moment voordoen rond de sluitende aanpak jongeren.

2. Preventieve aanpak

2.1 Sluitende aanpak jongeren < 18 jr.

Preventieve aanpak van jongeren is gericht op jongeren die nog op school zitten maar groot risico lopen om voortijdig de school te verlaten. Deze groep kenmerkt zich door (on) regelmatig spijbelen en verzuim. School en Leerplichtambtenaar zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Problemen huidige situatie:

- Niet elke school beschikt over een goede preventie-unit;
- Niet elke school wenst de LPA bij preventie uitval van leerlingen te betrekken

Toelichting

Activiteit	Verantwoordelijkheid	Beslismomenten
Signalering verzuim of regelmatig spijbelen	School	
Melding aan LPA en Contact leerplichtambtenaar	School	
Herstelacties LPA en school	LPA en school	

3 Sluitende aanpak jongeren naar startkwalificatie

De sluitende aanpak van jongeren naar startkwalificatie richt zich op alle jongeren zonder startkwalificatie (leeftijdscategorie jonger dan 18 jaar en van 18 tot en met 22 jaar).

In deze doelgroep worden de volgende groepen jongeren onderscheiden:

- Voortijdig schoolverlaters die tussentijds gestopt zijn
- Jongeren die geen diploma halen en met school stoppen
- Jongeren die werken maar niet beschikken over een diploma.

Bovengenoemde groepen jongeren zonder startkwalificatie worden door verschillende organisaties en functies gesignaleerd, te weten:

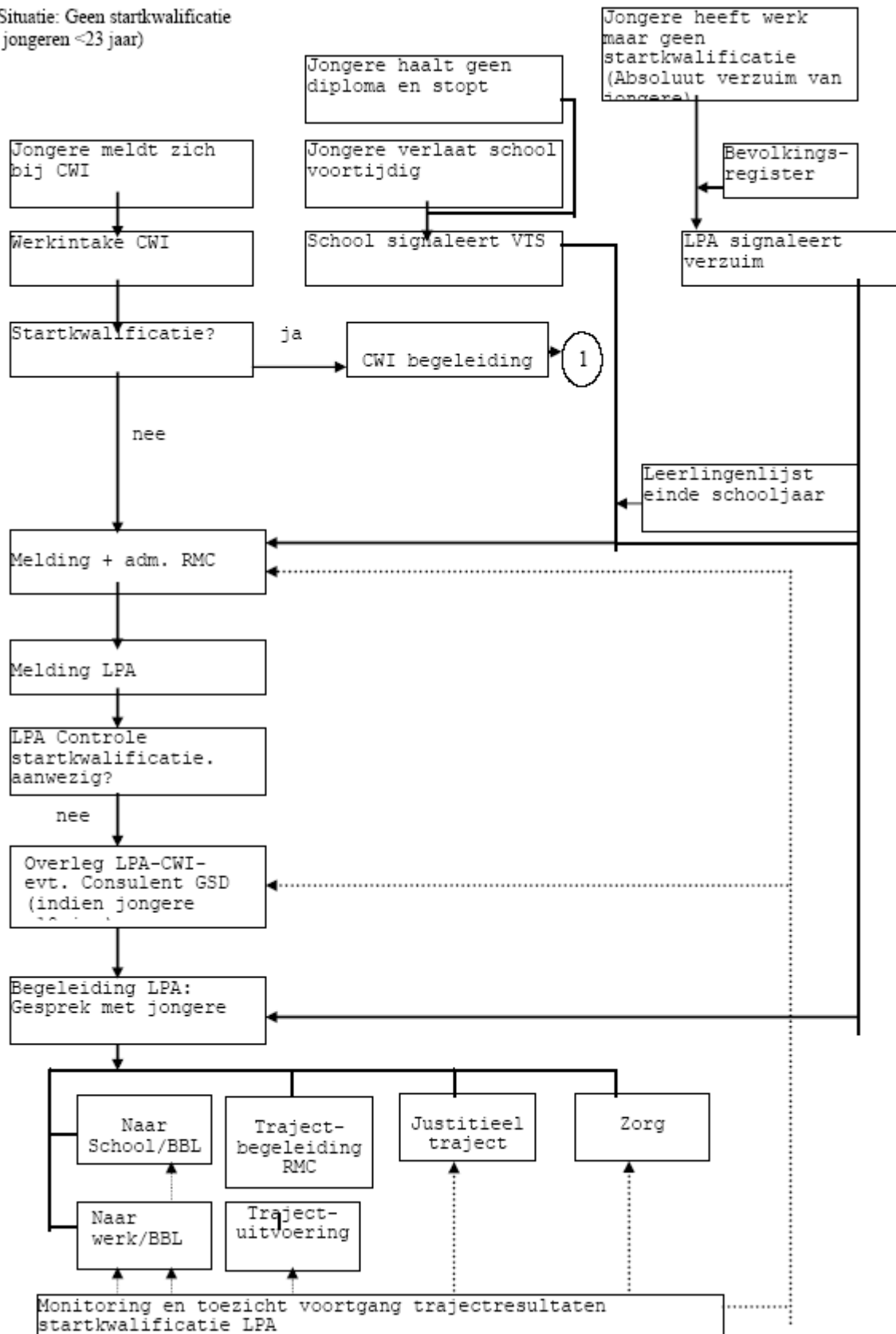
- De school; bij voortijdig schoolverlaten of schoolbeëindiging zonder diploma
- Centrum voor werk en inkomen als een jongere zich als werkzoekende meldt

- Leerplichtambtenaar door screening van het bevolkingsregister
- Instellingen op het gebied van zorg en welzijn.

Indien een jongere zonder startkwalificatie zich meldt bij het CWI, informeert het CWI het RMC en de leerplichtambtenaar over deze melding. Vervolgens vindt afstemmingsoverleg plaats tussen de leerplichtambtenaar en het CWI (plus eventueel de GSD-consulent) over het noodzakelijke traject. Minimaal bevat dit traject(plan) de stappen naar startkwalificatie. Ook bemiddeling naar werk (al dan niet tijdelijk) kan onderdeel van het traject zijn. De leerplichtambtenaar coördineert dit traject. Zonodig wordt hierbij de RMC-trajectbegeleider ingeschakeld.

Zie verder het stroomschema op de volgende pagina.

Situatie: Geen startkwalificatie
(jongeren <23 jaar)

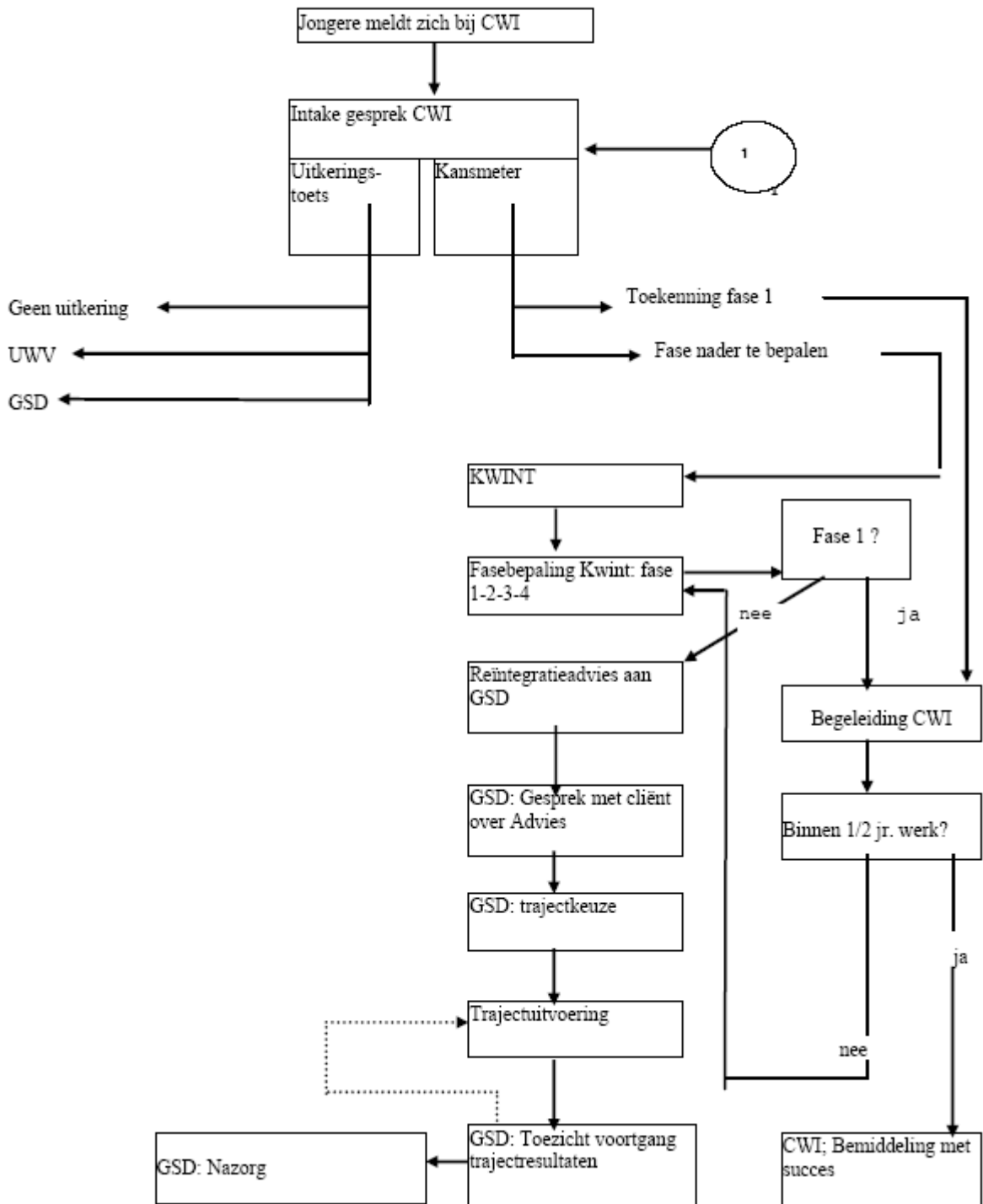
*Toelichting
Jongeren zonder startkwalificatie*

ACTIVITEIT	VERANTWOORDELIJK	BESLISMOMENTEN
Werkintake / fase-indeling	CWI	Beschikt de jongere over een startkwalificatie?
Melding jongere (<23 jaar) aan RMC	CWI	
Registratie en doormelding LPA	RMC	
Controle leerlingenadministratie – terugkoppeling naar school	RMC	
Controle op startkwalificatie	LPA	Startkwalificatie beschikbaar? Zo ja: eindigt de verantwoordelijkheid van LPA voor de jongere. Bemiddeling van CWI kan worden voortgezet voor fase 1 cliënten. Voor fase 2, 3 en 4 cliënten vindt overdracht plaats naar GSD voor selectie van een traject.
Terugkoppeling van controleresultaat op startkwalificatie aan RMC en indien nodig aan CWI	LPA	
Startkwalificatie niet aanwezig: Afstemmingsoverleg over trajectplan met CWI en eventueel GSD Vaststelling van vervolgetraject	LPA	*dagonderwijs (BOZ) * werk/BBL * trajecttoeleiding RMC * trajectuitvoering * WIW-advies * justitieel traject * zorg traject of, * combinatie van bovenstaande trajecten
Trajectbegeleiding en uitvoering	RMC trajectbegeleiding/ derden of CWI	
WIW	GSD	Op basis van WIW indicatie beslist gemeente of de jongere toegeleid wordt naar de WIW
Melding trajectresultaten (tussentijds en eindresultaat aan LPA)	CWI, RMC of via uitvoerders	
Toezicht / monitoring resultaten van de jongere tot 23 jaar	LPA	Bijstelling traject nodig?
Terugmelding resultaten aan RMC	LPA	
Startkwalificatie gerealiseerd?	LPA	Startkwalificatie bereikt? Dan overdracht naar GSD

Problemen huidige situatie:

- Op dit moment is er sprake van een spanning tussen de eisen die de Leerplicht- en RMC Wet stelt aan jongeren zonder startkwalificatie en de taak van het CWI (fase 1) en GSD (fase 2, 3, 4) om werkloos werkzoekende jongeren te begeleiden naar werk.
- Hoe krijgt de gemeente de groep Nug'ers in beeld?
- Welke afspraken gelden indien de politie een jongere aanhoudt die langer dan 1 maand verzuimt van school.
- Formatie van LPA's is nog niet conform planning (kwaliteit en capaciteit).
- Sluitende aanpak is nog niet te monitoren.
- Jongeren shoppen bij diverse organisaties.
- Terugkoppeling over jongeren die het CWI bij de RMC pilotproject heeft gemeld, vindt niet structureel plaats.
- RMC krijgt vaak geen of niet tijdig melding van voortijdig schoolverlaters of schoolverlaters die hun diploma niet hebben behaald.
- Leerplichtadministratie is onvolledig, niet actueel en soms onjuist
- Jongeren die via uitzendbureaus of werkgevers aan het werk zijn (zonder startkwalificatie), zijn niet in beeld. Voor zover werkende jongeren zonder startkwalificatie wel bekend zijn bij de LPA, beschikt deze functionaris over weinig mogelijkheden voor deze groep.
- Budgettering: Op dit moment heeft de LPA geen budget voor de scholing/reïntegratie van jongeren richting startkwalificatie. De Gemeentelijke Sociale Dienst beschikt wel over middelen via het Fonds Werk en Inkomen.

Sluitende aanpak jongeren naar werk
 Situatie: Met startkwalificatie / zonder werk

*Toelichting
 Sluitende aanpak jongeren met startkwalificatie naar werk*

Activiteit	Verantwoordelijk	Beslismomenten
Intake gesprek	CWI	
Uitkeringstoets bij intake	CWI	Uitkering ja/nee
Inzet kansmeter bij intake	CWI	Toekenning fase 1 of Onderzoeksresultaat: fase nader te bepalen met vervolgactie: Kwint
Fase 1 Begeleiding	CWI	
Uitvoering van KWINT	CWI	
Uitbrengen Reïntegratie advies d.m.v. bepaling afstand tot arbeidsmarkt aan GSD	CWI	
Sociale Dienst bespreekt advies met cliënt	Sociale Dienst	
Selectie reïntegratietraject	Sociale Dienst	Vaststelling reïntegratietraject
Uitvoering reïntegratietraject	Derden	
Monitoring reïntegratieresultaten	Sociale Dienst	Bijsturing noodzakelijk?

Problemen:

Zie inventarisatie van problemen van de groep zonder startkwalificatie.

